

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 7 · 13. oktober
Sesjonen 2022–2023

Fra 1. oktober 2019 har Stortinget innført ny vateringsordning med faste vateringstidspunkter. Derfor vil saksreferat og tilhørende vatering i perioder være i ulike hefter. Dette er markert i referatet.

Møte torsdag den 13. oktober 2022 kl. 10

President: Masud Gharahkhani

Dagsorden (nr.7):

1. Innstilling fra Stortingets presidentskap om fordeling til komiteene av rammeområder med budsjettkapitler og utkast til romertallsvedtak vedrørende forslaget til statsbudsjett for 2023 (Innst. 1 S (2022–2023))
2. Interpellasjon fra representanten André N. Skjelstad til helse- og omsorgsministeren:
«I Aftenposten 28. mai kunne vi lese at norske kreftpasienter ikke får tilgang til en livreddende form for genterapi kalt CAR-T. Konsekvensen er at pasienter som har råd eller samler inn penger, kjøper millionbehandlingen i utlandet i stedet. Genterapi er avansert, kostbar engangsbehandling for små pasientgrupper – det motsatte av hva vurderings- og finansieringssystemene i helsetjenesten er rigget for.
Hvordan vil statsråden sørge for at Nye metoder fremtidssikres, slik at norske pasienter får rask tilgang til livreddende genterapi?»
3. Interpellasjon fra representanten Jan Tore Sanner til kunnskapsministeren:
«PISA-undersøkelsen i 2018 viste en nedgang i norske elevers leseferdigheter. Skolene har siden 2018 hatt plikt til å tilby intensiv opplæring i lesing til elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å bli hengende etter. I samarbeid med Bærum kommune har Universitetet i Stavanger gjennom prosjektet «På sporet» sett på hvordan intensiv opplæring kan hjelpe elever som sliter med lesing på første trinn, og de finner god effekt.
Hvordan vil statsråden sikre at skolene følger opp plikten til intensiv opplæring, og bidra til å heve elevenes leseferdigheter?»
4. Interpellasjon fra representanten Kari-Anne Jønnes til kunnskapsministeren:
«Likebehandling av kommunale og private barnehager har vært en bærebjelke i barnehagepolitikken siden barnehageforliket fra 2003. Senest i Innst. 403 L (2021–2022) understreket et bredt flertall i utdannings- og forskningskomiteen: «Flertallet forutsetter at likebehandling av kommunale og private barnehager skal ligge til grunn for det videre arbeidet med finansiering av sektoren framover.» I bladet Utdanningsnytt 26. august uttalte statssekretær Halvard Hølleland: «I dag er det slik at kommunale og private barnehager likebehandles. Vi vil gå bort fra dette og gjøre det mulig for kommunene å prioritere ideelt drevne barnehager og barnehager i utsatte områder.»

Betyr statssekretærens uttalelse at regjeringen vil bryte enigheten om likebehandling?»

5. Referat

Presidenten [12:46:56]: Det foreligger fem permisjonssøknader:

- fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Tellef Inge *Mørland* i tiden fra og med 17. til og med 20. oktober for å delta på reise i regi av NATOs parlamentariske forsamling til Helsingki
- fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Sverre *Myrli* i tiden fra og med 17. til og med 20. oktober for å delta på reise i regi av NATOs parlamentariske forsamling til Sør-Korea
- fra representantene Per Olaf *Lundteigen*, Trine Lise *Sundnes* og Heidi Nordby *Lunde* om permisjon i tiden fra og med 18. til og med 20. oktober – alle for å delta på møter i den felles EØS-parlamentarisk komiteen i Strasbourg

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
For Aust-Agder: Abel Cecilie Knibe *Kroglund*
For Akershus: Tobias Hangaard *Linge*
For Buskerud: Sigrid Simensen *Ilsoy*
For Oslo: Jon Reidar *Øyan* og Eirik Lae *Solberg*

Presidenten [10:01:08]: Representanten Carl I. Hagen vil framsette et representantforslag.**Carl I. Hagen (FrP) [10:01:28]:** På vegne av representantene Frank Edvard Sve, Morten Stordalen, Bård Hoksrud, Tor André Johnsen og meg selv vil jeg fremme et forslag om å be regjeringen sørge for snarest mulig å etablere en midlertidig bro ved Tretten.

Jeg vil anmode om at forslaget behandles etter § 39 d i forretningsordenen. Hvis det blir nedstemt, ber jeg om at det subsidiært blir behandlet etter § 39 c. Det betyr at det enten skal behandles i dagens møte eller legges ut for gjennomsyn for representantene i minst én dag og føres opp på sakskartet for tirsdag.

Presidenten [10:02:10]: Representanten Abid Raja vil framsette et representantforslag.**Abid Raja (V) [10:02:20]:** Jeg tenkte å fremme et forslag uten å bruke slike unntaksparagrafer i forretningsordenen som § 39 c osv. Det er likevel et godt forslag, så på vegne av representantene Emma Georgina Lind, Grunde Almeland og meg selv har jeg den store glede å framsette et representantforslag om en satsing

på forebygging de første 1 001 dagene av barns liv, fra svangerskapet til barnet fyller to år.

Presidenten [10:02:43]: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Presidenten vil gjøre oppmerksom på at sak nr. 1 på dagens kart ikke har ligget ute i den reglementsmessige tid, dvs. 48 timer, jf. forretningsordenen § 46. Presidenten vil likevel foreslå at saken tas under behandling. – Ingen innvendinger er kommet mot dette, og det anses vedtatt.

Videre vil presidenten opplyse om at det blir votering i sak nr. 1 samt sak nr. 5, Referat, nå innledningsvis, og presidenten ber derfor representantene om å bli sittende til referatet er ferdig behandlet.

Sak nr. 1 [10:03:20]

Innstilling fra Stortingets presidentskap om fordeling til komiteene av rammeområder med budsjettkapitler og utkast til romertallsvedtak vedrørende forslaget til statsbudsjett for 2023 (Innst. 1 S (2022–2023))

Presidentskapet hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

A.

Budsjettkapitlene i forslaget til statsbudsjett for budsjettåret 2023 (Prop. 1 S (2022–2023)) fordeles til stortingskomiteene slik:

ARBEIDS- OG SOSIALKOMITEEN

Rammeområde 7 (Arbeid og sosial)

I

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
352 Nedsatt funksjonsevne	
505 Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse	3505 Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse
506 Yrkesskadeforsikring	3506 Yrkesskadeforsikring
507 Gruppelivsforsikring	3507 Gruppelivsforsikring
600 Arbeids- og inkluderingsdepartementet	
601 Utredningsvirksomhet, forskning mv.	
604 Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen	
605 Arbeids- og velferdsetaten	3605 Arbeids- og velferdsetaten
606 Trygderetten	
611 Pensjoner av statskassen	
612 Tilskudd til Statens pensjonskasse	
613 Arbeidsgiveravgift til folketrygden	
621 Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inkludering	

Presidenten [10:03:34]: Ingen har bedt om ordet.

Før Stortinget går til votering, har presidentskapet behov for et veldig kort møte på grunn av at det er kommet en anmodning om hastebehandling. Alle blir sittende. Det blir et veldig kort møte, og så kommer vi tilbake.

Stortinget tok pause i forhandlingene kl. 10.04.

Stortinget gjenopptok sine forhandlinger kl. 10.15.

Votering

Presidenten [10:15:01]: Da er vi klare til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1, debattert 13. oktober 2022

Innstilling fra Stortingets presidentskap om fordeling til komiteene av rammeområder med budsjettkapitler og utkast til romertallsvedtak vedrørende forslaget til statsbudsjett for 2023 (Innst. 1 S (2022–2023))

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
634 Arbeidsmarkedstiltak	3634 Arbeidsmarkedstiltak
635 Ventelønn	3635 Ventelønn mv.
640 Arbeidstilsynet	3640 Arbeidstilsynet
642 Petroleumstilsynet	3642 Petroleumstilsynet
643 Statens arbeidsmiljøinstitutt	
646 Pionerdykkere i Nordsjøen	
648 Arbeidsretten, Riksmekleren mv.	
660 Krigspensjon	
664 Pensjonsordningen for arbeidstakere til sjøs	
665 Pensjonstrygden for fiskere	
666 Avtalefestet pensjon (AFP)	
667 Supplerende stønad til personer over 67 år og uføre flyktninger	
2470 Statens pensjonskasse	5470 Statens pensjonskasse
2540 Stønad under arbeidsledighet til fiskere og fangstmenn	
2541 Dagpenger	
2542 Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.	
	5607 Renter av boliglånsordningen i Statens pen- sjonskasse
2620 Stønad til enslig mor eller far	
2650 Sykepenger	
2651 Arbeidsavklaringspenger	
2655 Uførhet	
2661 Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv.	
2670 Alderdom	
2680 Etterlatte	
2686 Stønad ved gravferd	
	5701 Diverse inntekter
	5704 Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs
	5705 Refusjon av dagpenger

Øvrige romertall

<i>Arbeids- og inkluderingsdepartementet</i>	
II	Merinntektsfullmakter
	Alt unntatt kap. 670/3670
III	Omdisponeringsfullmakter
IV	Fullmakt til overskridelse
V	Tilsagnsfullmakter
VI	Fullmakt til å pådra staten forpliktelser ut over budsjettåret for gjennomføring av forsøk med velferdsobligasjoner
VII	Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen
VIII	Avskrivninger under Statens pensjonskasse
IX	Oppheving av anmodningsvedtak
<i>Folketrygden</i>	
II	Andre fullmakter

ENERGI- OG MILJØKOMITEEN**Rammeområde 12****(Olje og energi)****I**

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
954 Petoro AS	
1800 Olje- og energidepartementet	4800 Olje- og energidepartementet
1810 Oljedirektoratet	4810 Oljedirektoratet
1820 Norges vassdrags- og energidirektorat	4820 Norges vassdrags- og energidirektorat
1850 Klima, industri og teknologi	
2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten	5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten

Øvrige romertall*Nærings- og fiskeridepartementet*

V	Fullmakt til å overskride
VI	Fullmakt til å utgiftsføre uten bevilgning
	Nr. 1
XV	Forpliktelser under avsetningsinstruksen og øvrige driftsrelaterte forpliktelser
XVI	Utbyggingsrelaterte forpliktelser
XVII	Forpliktelser i fasen før plan for utbygging og drift og for anlegg og drift er behandlet
XXIII	Overføring av eiendomsrett mot bruksrett
XXIV	Overdragelse av andeler i utvinningstillatelser
XXV	Overdragelse og samordning av andeler i utvinningstillatelser
XXVI	Overdragelse av andeler i rørledninger mv.
XXVII	Regnskapsføring av kontantinnkallinger mot mellomværendet med statskassen

Olje- og energidepartementet

II	Merinntektsfullmakter
III	Bestillingsfullmakter
IV	Tilsagnsfullmakter
V	Utbyggingsprosjekter på norsk kontinentalsokkel

Rammeområde 13**(Miljø)****I**

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
1400 Klima- og miljødepartementet	4400 Klima- og miljødepartementet
1410 Kunnskap om klima og miljø	
1411 Artsdatabanken	4411 Artsdatabanken
1412 Meteorologiformål	
1420 Miljødirektoratet	4420 Miljødirektoratet
1422 Miljøvennlig skipsfart	
1423 Radioaktiv forurensning i det ytre miljø	4423 Radioaktiv forurensning i det ytre miljø
1424 Senter mot marin forøpling	
1425 Fisketiltak	

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
1428 Enova SF	
1471 Norsk Polarinstitut	4471 Norsk Polarinstitut
1472 Svalbards miljøvernfond	
1474 Fram – Nordområdesenter for klima- og miljøforskning	
1481 Klimakvoter	4481 Salg av klimakvoter
1482 Internasjonale klima- og utviklingstiltak	

Øvrige romertall

<i>Klima- og miljødepartementet</i>	
II	Merinntektsfullmakter
	Alle kapitler med unntak av kap. 1429/4429
III	Fullmakt til overskridelser
IV	Kjøp av klimakvoter
V	Bestillingsfullmakter
VI	Tilsagnsfullmakter
	Alle kapitler med unntak av kap. 1429
VII	Fullmakt til å inngå forpliktelser
VIII	Utbetaling av tilskudd
IX	Utbetalinger for fremtidige utslippsreduksjoner
X	Utbetaling av tilskudd til offentlig-privat samarbeid
XI	Utbetaling av renter på tilskudd
XII	Omgjøring av betingede lån til tilskudd

FAMILIE- OG KULTURKOMITEEN

Rammeområde 2

(Familie, forbruker, kirke og trossamfunn)

I

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
800 Barne- og familiedepartementet	
840 Tiltak mot vold og overgrep	
841 Samliv og konfliktløsning	3841 Samliv og konfliktløsning
842 Familievern	3842 Familievern
843 Adopsjonsstøtte	
844 Kontantstøtte	
845 Barnetrygd	
846 Familie- og oppveksttiltak	
847 EUs ungdomsprogram	3847 EUs ungdomsprogram
848 Barneombudet	
853 Barneverns- og helsenemndene	
854 Tiltak i barne- og ungdomsvernet	
855 Statlig forvaltning av barnevernet	3855 Statlig forvaltning av barnevernet
856 Barnevernets omsorgssenter for enslige, mindreårige asylsøkere	3856 Barnevernets omsorgssenter for enslige, mindreårige asylsøkere

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
858 Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og fellesfunksjoner i Barne-, ungdoms- og familieetaten	3858 Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og fellesfunksjoner i Barne-, ungdoms- og familieetaten
860 Forbrukerrådet	
862 Stiftelsen Miljømerking i Norge	
865 Forbrukerpolitiske tiltak	
868 Forbrukertilsynet	3868 Forbrukertilsynet
880 Den norske kirke	
881 Tilskudd til trossamfunn m.m.	
882 Kirkebygg og gravplasser	
2530 Foreldrepenger	

Øvrige romertall

<i>Barne- og familiedepartementet</i>	
II	Merinntektsfullmakter
III	Satser for barnetrygd
IV	Satser for kontantstøtte
V	Sats for engangsstønad ved fødsel og adopsjon

Rammeområde 3 (Kultur og likestilling mv.)

I

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
300 Kultur- og likestillingsdepartementet	3300 Kultur- og likestillingsdepartementet
315 Frivillighetsformål	
320 Norsk kulturråd	3320 Norsk kulturråd
322 Bygg og offentlige rom	3322 Bygg og offentlige rom
323 Musikk og scenekunst	3323 Musikk og scenekunst
325 Allmenne kulturformål	3325 Allmenne kulturformål
326 Språk- og bibliotekformål	3326 Språk- og bibliotekformål
327 Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.	3327 Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.
328 Museer m.m.	
329 Arkivformål	3329 Arkivformål
334 Film- og dataspillformål	3334 Film- og dataspillformål
335 Medieformål	3335 Medieformål
337 Kompensasjons- og vederlagsordninger	
339 Pengespill, lotterier og stiftelser	3339 Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser
350 Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda	
351 Likestilling	
353 Likestillings- og diskrimineringsombudet	
1429 Riksantikvaren	4429 Riksantikvaren
1432 Norsk kulturminnefond	

Øvrige romertall*Kultur- og likestillingsdepartementet*

II	Merinntektsfullmakter
III	Tilsagnsfullmakter
IV	Fastsetting av fordelingsnøkler for visse tilskudd
V	Fastsetting av gebyrer og avgifter m.m.
VI	Fastsetting av langsiktige rammer for mediestøtten
VII	Oppheving av anmodningsvedtak

Klima- og miljødepartementet

II	Merinntektsfullmakter Kap. 1429/4429
VI	Tilsagnsfullmakter Kap. 1429

FINANSKOMITEEN
Rammeområde 19
(Tilfeldige utgifter og inntekter)

I

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
2309 Tilfeldige utgifter	5309 Tilfeldige inntekter

Rammeområde 20
(Stortinget, finansadministrasjon mv.)

I

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
41 Stortinget	3041 Stortinget
1600 Finansdepartementet	4600 Finansdepartementet
1602 Finanstilsynet	4602 Finanstilsynet
1605 Direktoratet for forvaltning og økonomistyring	4605 Direktoratet for forvaltning og økonomistyring
1610 Tolletaten	4610 Tolletaten
1618 Skatteetaten	4618 Skatteetaten
1619 Skatteklagenemnda	
1620 Statistisk sentralbyrå	4620 Statistisk sentralbyrå
1632 Kompensasjon for merverdiavgift	
1633 Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	
	4634 Kompensasjon for inntektssvikt som følge av virusutbruddet
1645 Statlig garantiordning for lån til små og mellomstore bedrifter	
1650 Statsgjeld, renter mv.	
1651 Statsgjeld, avdrag og innløsning	

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
	5341 Avdrag på utestående fordringer
	5351 Overføring fra Norges Bank
	5491 Avskrivning på statens kapital i statens forvaltningsbedrifter
	5603 Renter av statens kapital i statens forvaltningsbedrifter
	5605 Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer

Øvrige romertall

Finansdepartementet

II	Merinntektsfullmakter Nr. 1: Alle unntatt kap. 51/3051. Nr. 2
III	Bestillingsfullmakter
IV	Fullmakt til å pådra staten forpliktelser i investeringsprosjekter
V	Garantifullmakt
VI	Fullmakt til å dekke utgifter til fortsatt bobehandling
VII	Fullmakt til å korrigere uoppklarte differanser og feilposterings i tidligere års statsregnskap
VIII	Nettoposteringsfullmakt
IX	Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen

Rammeområde 21 (Skatter, avgifter og toll)

I

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
	5501 Skatter på formue og inntekt
	5502 Finansskatt
	5507 Skatt og avgift på utvinning av petroleum
	5508 Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen
	5509 Avgift på utslipp av NO _x i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen
	5511 Tollinntekter
	5521 Merverdiavgift
	5526 Avgift på alkohol
	5531 Avgift på tobakkvarer mv.
	5536 Avgift på motorvogner mv.
	5538 Veibruksavgift på drivstoff
	5540 Avgift på kraftproduksjon
	5541 Avgift på elektrisk kraft
	5542 Avgift på mineralolje mv.
	5543 Miljøavgift på mineralske produkter mv.
	5546 Avgift på forbrenning av avfall
	5547 Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier
	5548 Miljøavgift på visse klimagasser
	5549 Avgift på utslipp av NO _x

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
	5550 Miljøavgift på plantevernmidler
	5551 Avgifter knyttet til mineralvirksomhet
	5552 Avgift på produksjon av fisk
	5553 Avgift på viltlevende marine ressurser
	5554 Avgift på landbasert vindkraft
	5557 Avgift på sukker mv.
	5559 Avgift på drikkevareemballasje
	5561 Flypassasjeravgift
	5565 Dokumentavgift
	5568 Sektoravgifter under Kultur- og likestillingsdepartementet
	5570 Sektoravgifter under Kommunal- og distriktsdepartementet
	5571 Sektoravgifter under Arbeids- og inkluderingsdepartementet
	5572 Sektoravgifter under Helse- og omsorgsdepartementet
	5574 Sektoravgifter under Nærings- og fiskeridepartementet
	5576 Sektoravgifter under Landbruks- og matdepartementet
	5578 Sektoravgifter under Klima- og miljødepartementet
	5580 Sektoravgifter under Finansdepartementet
	5582 Sektoravgifter under Olje- og energidepartementet
	5583 Særskilte avgifter mv. i bruk av frekvenser
	5583 Særskilte avgifter mv. i bruk av frekvenser
	5700 Folketrygdens inntekter

Rammeområde 22
(Utbytte mv.)

I

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
	5616 Kommunalbanken AS
	5625 Renter og utbytte fra Innovasjon Norge
	5631 Aksjer i AS Vinmonopolet
	5652 Statskog SF – utbytte
	5656 Aksjer under Nærings- og fiskeridepartementets forvaltning
	5672 Bane NOR SF – utbytte
	5680 Statnett SF
	5685 Aksjer i Equinor ASA
	5692 Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
	5692 Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank
	5693 Utbytte av aksjer i diverse selskaper mv.

HELSE- OG OMSORGSKOMITEEN
Rammeområde 15
(Helse)
I

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
700 Helse- og omsorgsdepartementet	
701 E-helse, helseregistre mv.	3701 E-helse, helseregistre mv.
702 Beredskap	
703 Internasjonalt samarbeid	
704 Norsk helsearkiv	3704 Norsk helsearkiv
708 Eldreombudet	
709 Pasient- og brukerombud	
710 Vaksiner mv.	3710 Vaksiner mv.
712 Bioteknologirådet	
714 Folkehelse	3714 Folkehelse
717 Legemiddeltiltak	
732 Regionale helseforetak	3732 Regionale helseforetak
733 Habilitering og rehabilitering	
734 Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustiltak	
737 Historiske pensjonskostnader	
740 Helsedirektoratet	3740 Helsedirektoratet
741 Norsk pasientskadeerstatning	3741 Norsk pasientskadeerstatning
742 Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten	3742 Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten
744 Direktoratet for e-helse	
745 Folkehelseinstituttet	3745 Folkehelseinstituttet
746 Statens legemiddelverk	3746 Statens legemiddelverk
747 Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet	3747 Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet
748 Statens helsetilsyn	3748 Statens helsetilsyn
749 Statens undersøkelseskomisjon for helse- og omsorgstjenesten	
761 Omsorgstjeneste	
762 Primærhelsetjeneste	
765 Psykisk helse, rus og vold	
770 Tannhelsetjenester	
780 Forskning	
781 Forsøk og utvikling mv.	
783 Personell	
2711 Spesialisthelsetjeneste mv.	
2751 Legemidler mv.	
2752 Refusjon av egenbetaling	
2755 Helsetjenester i kommunene mv.	
2756 Andre helsetjenester	
2790 Andre helsetiltak	

Øvrige romertall

Helse- og omsorgsdepartementet

II	Merinntektsfullmakter
III	Bestillingsfullmakt
IV	Tilsagnsfullmakt
V	Investeringslån og driftskredittramme til regionale helseforetak
VI	Oppgjørsordninger under Helfo (nettoføring)
VII	Fullmakt til føring mot mellomværendet med statskassen
VIII	Fullmakt til å donere eller kassere koronavaksiner
IX	Oppheving av anmodningsvedtak

JUSTISKOMITEEN

Rammeområde 5

(Justis)

I

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
61 Høyesterett	
400 Justis- og beredskapsdepartementet	3400 Justis- og beredskapsdepartementet
410 Domstolene	3410 Domstolene
411 Domstoladministrasjonen	3411 Domstoladministrasjonen
414 Forlikråd og andre domsutgifter	
430 Kriminalomsorgen	3430 Kriminalomsorgen
431 Kriminalomsorgsdirektoratet	
432 Kriminalomsorgens høyskole og utdanningssenter	3432 Kriminalomsorgens høyskole og utdanningssenter
433 Konfliktrådet	3433 Konfliktrådet
440 Politiet	3440 Politiet
441 Politidirektoratet	
442 Politihøgskolen	3442 Politihøgskolen
443 Påtalemyndigheten i politiet	
444 Politiets sikkerhetstjeneste (PST)	3444 Politiets sikkerhetstjeneste (PST)
445 Den høyere påtalemyndighet	
446 Den militære påtalemyndighet	
448 Grensekommisjonen	
451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	3451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
452 Sentral krisehåndtering	
453 Sivil klareringsmyndighet	3453 Sivil klareringsmyndighet
454 Redningshelikoptertjenesten	3454 Redningshelikoptertjenesten
455 Redningstjenesten	
457 Nasjonal sikkerhetsmyndighet	3457 Nasjonal sikkerhetsmyndighet
460 Spesialenheten for politisaker	
466 Særskilte straffesaksutgifter m.m.	
467 Norsk Lovtidend	
468 Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker	

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
469 Vergemålsordningen	3469 Vergemålsordningen
470 Fri rettshjelp	3470 Fri rettshjelp
471 Statens erstatningsansvar og Stortingets rettferdsvederlagsordning	
473 Statens sivilrettsforvaltning	3473 Statens sivilrettsforvaltning
475 Bobehandling	

Øvrige romertall

Justis- og beredskapsdepartementet

II	Merinntektsfullmakter Nr. 1: Alle kapitler med unntak av kap. 481/3481, kap. 490/3490 og kap. 491/3491. Nr. 2
III	Fullmakt til overskridelse
IV	Bestillingsfullmakter
VI	Fullmakt til å pådra staten forpliktelser i investeringsprosjekter
VII	Fullmakt til å pådra staten forpliktelser for investeringsprosjekter
VIII	Fullmakt til å pådra staten forpliktelser for investeringsprosjekter
IX	Fullmakt til å pådra staten forpliktelser for investeringsprosjekter
X	Fullmakt til å pådra staten forpliktelser ut over budsjettåret
XI	Videreføring av bobehandling
XII	Nettobudsjetteringsfullmakter
XIII	Stortingets rettferdsvederlagsordning
XIV	Avhending av sivilforsvarsanlegg
XVI	Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen

KOMMUNAL- OG FORVALTNINGSKOMITEEN

Rammeområde 1 (Statsforvaltning mv.)

I

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
1 H.M. Kongen og H.M. Dronningen	
2 H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen	
20 Statsministerens kontor	
21 Statsrådet	
24 Regjeringsadvokaten	3024 Regjeringsadvokaten
502 Tariffavtalte avsetninger mv.	
510 Departementenes sikkerhets- og serviceorga- nisasjon	3510 Departementenes sikkerhets- og serviceorga- nisasjon
525 Statsforvalterne	3525 Statsforvalterne
530 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen	
531 Eiendommer til kongelige formål	
533 Eiendommer utenfor husleieordningen	3533 Eiendommer utenfor husleieordningen
540 Digitaliseringsdirektoratet	3540 Digitaliseringsdirektoratet
545 Datatilsynet	
546 Personvernemnda	
577 Tilskudd til de politiske partier	
2445 Statsbygg	

Øvrige romertall*Kommunal- og distriktsdepartementet*

II	Merinntektsfullmakter Kap. 510/3510, 525/3525, 533/3533 og 540/3540
V	Fullmakt til å overskride bevilgninger til investeringstiltak
VI	Fullmakt til å omdisponere bevilgninger til investeringstiltak
VIII	Fullmakt til å pådra staten forpliktelser i investeringsprosjekter
IX	Brukerfinansierte byggeprosjekter
X	Kostnadsramme ombygging av Ring 1
XI	Tilsagnsfullmakter Kap. 540
XVI	Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen i Statsbygg
XVII	Diverse fullmakter vedrørende eiendom

Rammeområde 6
(Innvandring, regional utvikling og bolig)

I

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
490 Utlendingsdirektoratet	3490 Utlendingsdirektoratet
491 Utlendingsnemnda	
500 Kommunal- og distriktsdepartementet	
553 Regional- og distriktsutvikling	
554 Kompetansesenter for distriktsutvikling	
560 Samiske formål	
563 Internasjonalt reindriftssenter	3563 Internasjonalt reindriftssenter
567 Nasjonale minoriteter	
581 Bolig- og bomiljøtiltak	
585 Husleietvistutvalget	3585 Husleietvistutvalget
587 Direktoratet for byggkvalitet	3587 Direktoratet for byggkvalitet
590 Planlegging og byutvikling	
595 Statens kartverk	3595 Statens kartverk
670 Integrerings- og mangfoldsdirektoratet	
671 Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	3671 Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere
672 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	3672 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere
	5312 Husbanken
2412 Husbanken	
	5615 Husbanken

Øvrige romertall*Justis- og beredskapsdepartementet*

II	Merinntektsfullmakter Nr. 1: Kap. 490/3490 og 491/3491.
V	Tilsagnsfullmakter
XV	Innkvartering av utlendinger som søker beskyttelse
XVII	Oppheving av anmodningsvedtak

Kommunal- og distriktsdepartementet

II	Merinntektsfullmakter
	Kap. 500/3500, 554/3554, 563/3563, 585/3585, 587/3587 og 595/3595
IV	Samfinansiering
VII	Bestillingsfullmakter
XI	Tilsagnsfullmakter
	Kap. 567, 581 og 590
XIII	Tilskudd uten krav om tilbakebetaling
XIV	Overføring av udisponert beløp
XV	Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

II	Merinntektsfullmakter
	Kap. 670/3670

Rammeområde 18
(Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.)

I

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
571 Rammetilskudd til kommuner	
572 Rammetilskudd til fylkeskommuner	
573 Kommunestruktur	
575 Ressurskrevende tjenester	
578 Valgdirektoratet	

KONTROLL- OG KONSTITUSJONSKOMITEEN

Rammeområde 14
(Kontroll og konstitusjon)

I

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
42 Stortingets ombudsnemnd for Forsvaret	
43 Stortingets ombud for kontroll med forvaltningen	
44 Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste	
45 Norges institusjon for menneskerettigheter	
51 Riksrevisjonen	3051 Riksrevisjonen

Øvrige romertall*Finansdepartementet*

II	Merinntektsfullmakter
	Nr. 1: Kap. 51/3051

NÆRINGSKOMITEEN**Rammeområde 9****(Næring)****I**

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
900 Nærings- og fiskeridepartementet	3900 Nærings- og fiskeridepartementet
902 Justervesenet	3902 Justervesenet
903 Norsk akkreditering	3903 Norsk akkreditering
904 Brønnøysundregistrene	3904 Brønnøysundregistrene
905 Norges geologiske undersøkelse	3905 Norges geologiske undersøkelse
906 Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard	3906 Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard
907 Norsk nukleær dekommisjonering	
908 Institutt for energiteknikk	
909 Tiltak for sysselsetting av sjøfolk	3909 Tiltak for sysselsetting av sjøfolk
910 Sjøfartsdirektoratet	3910 Sjøfartsdirektoratet
911 Konkurransetilsynet	3911 Konkurransetilsynet
912 Klagenemndssekretariatet	3912 Klagenemndssekretariatet
913 Dagligvaretilsynet	
915 Regelrådet	
922 Romvirksomhet	
924 Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer	
930 Design og arkitektur Norge	
935 Patentstyret	3935 Patentstyret
936 Klagenemnda for industrielle rettigheter	3936 Klagenemnda for industrielle rettigheter
940 Internasjonaliseringstiltak	3940 Internasjonaliseringstiltak
950 Forvaltning av statlig eierskap	3950 Forvaltning av statlig eierskap
	3951 Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS
952 Investinor AS	
953 Nysnø Klimainvesteringer AS	
1473 Kings Bay AS	
	5325 Innovasjon Norge
	5326 Siva SF
	5329 Eksportkredittordningen
2421 Innovasjon Norge	
2426 Siva SF	
2429 Eksportkredittordningen	
2460 Eksportfinansiering Norge	5460 Eksportfinansiering Norge
	5612 Renter fra Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS
	5613 Renter fra Siva SF
	5614 Renter under Eksportfinansiering Norge
	5629 Renter fra eksportkredittordningen

Øvrige romertall*Nærings- og fiskeridepartementet*

II	Merinntektsfullmakter Nr. 1: Kap. 900/3900, 902/3902/5574 post 75, 903/3903, 904/3904, 905/3905, 910/3910, 912/3912 og 935/3935.
IV	Fullmakt til å overskride Nr. 1, 2 og 4
VII	Bestillingsfullmakter Nr. 1, 2 og 3
VIII	Tilsagnsfullmakter Alt unntatt kap. 916 og 954 under nr. 1
IX	Garantifullmakter
X	Garantifullmakt og fullmakt til å utgiftsføre uten bevilgning
XI	Dekning av forsikringstilfeller
XII	Utlånsfullmakter
XIII	Fullmakt til å pådra staten forpliktelser knyttet til miljøtiltak
XIV	Fullmakt til å overføre ubrukte midler i reguleringsfondet
XVIII	Fullmakt til å bortfeste
XIX	Fullmakt til å erverve og avhende aksjer og opsjoner
XX	Endringer i statlige eier- og låneposter
XXI	Salgsfullmakt og nettobudsjettering av salgsomkostninger
XXII	Fullmakt til å forvalte statens eierinteresser i holdingsselskap

**Rammeområde 10
(Fiskeri)****I**

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
917 Fiskeridirektoratet	3917 Fiskeridirektoratet
919 Diverse fiskeriformål	

Øvrige romertall*Nærings- og fiskeridepartementet*

II	Merinntektsfullmakter Nr. 1: Kap. 917/3917. Nr. 2: Kap. 917/919/5574 post 74
----	---

**Rammeområde 11
(Landbruk)****I**

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
1100 Landbruks- og matdepartementet	4100 Landbruks- og matdepartementet
1112 Veterinærinstituttet	
1115 Mattilsynet	4115 Mattilsynet
1136 Norsk institutt for bioøkonomi	4136 Norsk institutt for bioøkonomi
1138 Støtte til organisasjoner m.m.	
1139 Genressurser, miljø- og ressursregistreringer	

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
1140 Høstbare viltressurser – forvaltning og tilskudd til viltformål (Viltfondet) m.m.	
1141 Høstbare viltressurser – jegerprøve, tilskudd til organisasjoner m.m.	4141 Høstbare viltressurser – jegerprøve, tilskudd til organisasjoner m.m.
1142 Landbruksdirektoratet	4142 Landbruksdirektoratet
1148 Naturskade – erstatninger	
1149 Verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket	
1150 Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	4150 Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.
1151 Til gjennomføring av reindriftsavtalen	
1152 Bionova	
1161 Myndighetsoppgaver og sektorpolitiske oppgaver på statsgrunn	

Øvrige romertall

Landbruks- og matdepartementet

II	Merinntektsfullmakter
	Nr. 1: Alle kapitler med unntak av kap. 1137. Nr. 2
III	Forskuttering av utgifter til tvangsflytting av rein
IV	Tilsagnsfullmakter
V	Salg av fast eiendom
VI	Fullmakt til å fravike Instruks om avhending av statlige eiendom mv.
VII	Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen

TRANSPORT- OG KOMMUNIKASJONSKOMITEEN

Rammeområde 17

(Transport og kommunikasjon)

I

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
541 IT- og ekompolitikk	
542 Internasjonalt samarbeid	3542 Internasjonalt samarbeid
543 Nasjonal kommunikasjonsmyndighet	3543 Nasjonal kommunikasjonsmyndighet
916 Kystverket	3916 Kystverket
1300 Samferdselsdepartementet	4300 Samferdselsdepartementet
1301 Forskning og utvikling mv.	
1310 Flytransport	
	4312 Avinor AS
1313 Luftfartstilsynet	4313 Luftfartstilsynet
1314 Statens havarikommisjon	
1315 Tilskudd til Avinor AS	
1320 Statens vegvesen	4320 Statens vegvesen
1321 Nye Veier AS	
1323 Vegtilsynet	
1330 Særskilte transporttiltak	4330 Særskilte transporttiltak
	4331 Infrastrukturfond

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
1332 Transport i byområder mv.	
1352 Jernbanedirektoratet	4352 Jernbanedirektoratet
1354 Statens jernbanetilsyn	4354 Statens jernbanetilsyn
1370 Posttjenester	
	5619 Renter av lån til Avinor AS

Øvrige romertall

<i>Nærings- og fiskeridepartementet</i>	
II	Merinntektsfullmakter
	Nr. 1: Kap. 916/3916. Nr. 3
IV	Fullmakt til å overskride
	Nr. 5
VII	Bestillingsfullmakter
	Nr. 4
VIII	Tilsagnsfullmakter
	Nr. 1: Kap. 916
XXVIII	Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen
<i>Samferdselsdepartementet</i>	
II	Merinntektsfullmakter
III	Tilsagnsfullmakter
IV	Fullmakter til å pådra staten forpliktelser for investeringsprosjekter
V	Fullmakter til å pådra staten forpliktelser ut over budsjettåret for drifts- og vedlikeholdsarbeider
VI	Fullmakt til å pådra staten forpliktelser ut over budsjettåret for kjøp av transporttjenester
VII	Fullmakt til å pådra statens forpliktelser for Nye Veier AS
VIII	Salg og bortfeste av fast eiendom
IX	Restverdisikring for eksisterende materiell, oppgraderinger av eksisterende materiell og investeringer i nytt materiell
X	Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen
XI	Fullmakt til å valutakursjustere kostnadsramme
XII	Fastsette takst for lette nullutslippskjøretøy
XIII	Oppheving av anmodningsvedtak

UTDANNINGS- OG FORSKNINGSKOMITEEN

Rammeområde 16 (Utdanning og forskning)

I

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
200 Kunnskapsdepartementet	
201 Analyse og kunnskapsgrunnlag	
220 Utdanningsdirektoratet	3220 Utdanningsdirektoratet
221 Foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehagene	
222 Statlige skoler og fjernundervisningstjenester	3222 Statlige skoler og fjernundervisningstjenester
223 Diamanten skole	3223 Diamanten skole

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
224 Tilskudd til freds- og menneskerettighetssentre	
225 Tiltak i grunnsopplæringen	3225 Tiltak i grunnsopplæringen
226 Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen	
227 Tilskudd til særskilte skoler	
228 Tilskudd til private skoler mv.	
229 22. juli-senteret	
230 Statlig spesialpedagogisk tjeneste	3230 Statlig spesialpedagogisk tjeneste
231 Barnehager	
240 Fagskoler	
241 Felles tiltak for fagskoler	
242 Norges grønne fagskole – Vea	3242 Norges grønne fagskole – Vea
253 Folkehøgskoler	
254 Studieforbund mv.	
256 Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse	3256 Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse
257 Kompetanseprogrammet	
258 Tiltak for livslang læring	
260 Universiteter og høyskoler	
270 Studentvelferd	
271 Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen	3271 Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen
272 Tiltak for internasjonalisering og høyere utdanning	
273 Kunnskapssektorens tjenesteleverandør – Sikt	
274 Universitetssenteret på Svalbard	
275 Tiltak for høyere utdanning og forskning	3275 Tiltak for høyere utdanning og forskning
284 De nasjonale forskningsetiske komiteene	
285 Norges forskningsråd	
286 Regionale forskningsfond	
287 Grunnbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	
288 Internasjonale samarbeidstiltak	3288 Internasjonale samarbeidstiltak
289 Vitenskapelige priser	
920 Norges forskningsråd	
923 Havforskningsinstituttet	3923 Havforskningsinstituttet
926 Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy	3926 Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy
928 Annen marin forskning og utvikling	
1137 Forskning og innovasjon	
	5310 Statens lånekasse for utdanning
2410 Statens lånekasse for utdanning	
	5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning

Øvrige romertall

Kunnskapsdepartementet

- II Merinntektsfullmakter
- III Tilsagnsfullmakter
- IV Gebyr for privatisteksamen
- V Fullmakt for universitet og høyskoler til å delta i selskap

VI	Foreldrebetaling i barnehage
VII	Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen
VIII	Fullmakt til Forskningsrådet

Nærings- og fiskeridepartementet

II	Merinntektsfullmakter
	Nr. 1: Kap. 923/3923 og 926/3926. Nr. 2: Kap. 923/5574 post 74

Landbruks- og matdepartementet

II	Merinntektsfullmakter
	Nr. 1: Kap. 1137/5576

UTENRIKS- OG FORSVARSKOMITEEN

Rammeområde 4

(Utenriks)

I

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
100 Utenriksdepartementet	3100 Utenriksdepartementet
103 Regjeringens representasjon	
104 Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet	
115 Næringsfremme, kultur og informasjon	
116 Internasjonale organisasjoner	
117 EØS-finansieringsordningene	
118 Utenrikspolitiske satsinger	
140 Utenriksdepartementet	
141 Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)	
144 Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)	
150 Humanitær bistand	
151 Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	
152 Menneskerettigheter	
153 Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn	
159 Regionbevilgninger	
160 Helse	
161 Utdanning, forskning og faglig samarbeid	
162 Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi	
163 Klima, miljø og hav	
164 Likestilling	
170 Sivilt samfunn	
171 FNs utviklingsarbeid	
172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette	
179 Flyktningtiltak i Norge	
480 Svalbardbudsjettet	
481 Samfunnet Jan Mayen	3481 Samfunnet Jan Mayen

Øvrige romertall

Utenriksdepartementet

II	Merinntektsfullmakter
III	Fullmakt til overskridelse

	Alle unntatt nr. 1
IV	Valutatap (disagio) / Valutagevinst (agio)
V	Bruk av opptjente rentemidler
VI	Tilsagnsfullmakter
VII	Dekning av forsikringstilfelle
VIII	Toårige budsjettvedtak
IX	Ettergivelse av fordringer
X	Utbetaling av tilskudd
XI	Bruk av gjeldsbrev og raskere trekk på gjeldsbrev
XII	Deltakelse i kapitaløkninger og fondspåfyllinger i internasjonale banker og fond
XIII	Det internasjonale gjeldsletteinitiativet (MDRI)
XIV	Fullmakt til å postere mot mellomværende med statskassen
<i>Justis- og beredskapsdepartementet</i>	
II	Merinntektsfullmakter
	Kap. 481/3481

Rammeområde 8 (Forsvar)

I

<i>Utgifter</i>	<i>Inntekter</i>
Kap.	Kap.
1700 Forsvarsdepartementet	4700 Forsvarsdepartementet
1710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg
1716 Forsvarets forskningsinstitutt	
1720 Forsvaret	4720 Forsvaret
1735 Etterretningstjenesten	
1760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	4760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold
1791 Redningshelikoptertjenesten	4791 Redningshelikoptertjenesten
	4799 Militære bøter

Øvrige romertall

<i>Forsvarsdepartementet</i>	
II	Merinntektsfullmakter
III	Bestillingsfullmakter
IV	Tilsagnsfullmakter
V	Nettobudsjettering av salgsomkostninger
VI	Personell
VII	Investeringsfullmakter
VIII	Fullmakter vedrørende fast eiendom
IX	Tidspunkt for belastning av utgiftsbevilgninger
X	Uttak fra lager av materiell som er utgiftsført tidligere år
XI	Kjøp/innløsning av boliger med fellesgjeld
XII	Deltakelse i NATOs innovasjonsfond

B.

Kap. 2800/5800 Statens pensjonsfond utland, kap. 5999 Statslånemidler, statsbudsjettets 90–99-poster,

forslag til vedtak II under Statslån o.a., III nr. 1 under Utenriksdepartementet, III og XII under Kommunal- og distriktsdepartementet og III, IV nr. 3 og VI nr. 2 under

Nærings- og fiskeridepartementet behandles av finanskomiteen utenfor rammeområdene.

C.

Prop. 1 LS (2022–2023) Skatter, avgifter og toll 2023 behandles av finanskomiteen, jf. rammeområde 21, med unntak av forslag til vedtak om inntekter ved tildeling av tillatelser som behandles under rammeområde 19.

D.

Utenriks- og forsvarskomiteen avgir innstilling om svalbardbudsjettet.

V o t e r i n g :

Presidentskapets innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 5 [10:15:25]

Referat

1. (24) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tobias Drevland Lund og Seher Aydar om boliger for folk, ikke for bolighaier (Dokument 8:16 S (2022–2023))
Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.
2. (25) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Carl I. Hagen, Frank Edvard Sve, Morten Stordalen, Bård Hoksrud og Tor André Johnsen om å be regjeringen sørge for snarest mulig å etablere en midlertidig bru ved Tretten (Dokument 8:17 S (2022–2023))

Presidenten [10:15:39]: Presidenten vil foreslå at representantforslaget sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.

Carl I. Hagen har bedt om ordet.

Carl I. Hagen (FrP) [10:15:58]: Jeg vil først fremme forslag om at saken behandles etter § 39 d, og subsidiært, hvis det blir nedstemt, § 39 c.

Vi har fra tid til annen grupper som fremmer forslag som de ønsker å behandle veldig raskt. Det er fordi tiden er vesentlig for selve forslaget innhold. Det er også situasjonen her. Vi ønsker å få regjeringen til raskt å engasjere seg i utbyggingen av en midlertidig bro på Tretten for å unngå meget farlige situasjoner på småveier med skoleskysst til vinteren. Det haster å få forslaget behandlet, for det har noe med tiden å gjøre. Da vil det ikke være særlig fornuftig om det sendes til komité og ligger der i 14 dager, og så tar det 14 dager før det kommer til behandling. Da har det gått en måned. Hele vitsen med forslaget er å få regjeringen raskt på banen. Det er be-

grunnelsen for at vi foreslår å behandle det i dette møtet. Hvis det blir nedstemt, foreslår vi at det i hvert fall blir behandlet førstkommende tirsdag ved at det legges ut én dag, som det heter i § 39 c, slik at vi får en rask behandling. Jeg håper på støtte fra flere for å få dette behandlet raskt, i hvert fall senest på tirsdag.

Presidenten [10:17:23]: Vi går nå til votering over behandlingsmåten.

Presidenten vil først ta opp forslaget fra representanten Carl I. Hagen om at representantforslaget behandles etter forretningsordenens § 39 d, dvs. settes opp til behandling straks i dagens møte.

V o t e r i n g :

Forslaget fra representanten Carl I. Hagen ble med 90 mot 13 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 10.18.12)

Presidenten [10:18:21]: Det voteses alternativt mellom presidentens forslag om å sende saken til komité og representanten Carl I. Hagens forslag om behandling etter § 39 c.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom presidentens forslag om komitébehandling og forslaget fra Carl I. Hagen om behandling etter § 39 c ble presidentens forslag bifalt med 84 mot 16 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 10.18.48)

Presidenten [10:18:58]: Presidentens forslag er dermed vedtatt, og saken sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.

Sak nr. 2 [10:19:01]

Interpellasjon fra representanten André N. Skjelstad til helse- og omsorgsministeren:

«I Aftenposten 28. mai kunne vi lese at norske kreftpasienter ikke får tilgang til en livreddende form for genterapi kalt CAR-T. Konsekvensen er at pasienter som har råd eller samler inn penger, kjøper millionbehandlingen i utlandet i stedet. Genterapi er avansert, kostbar engangsbehandling for små pasientgrupper – det motsatte av hva vurderings- og finansieringssystemene i helsetjenesten er rigget for.

Hvordan vil statsråden sørge for at Nye metoder fremtidssikres, slik at norske pasienter får rask tilgang til livreddende genterapi?»

Presidenten [10:19:41]: Interpellasjonen tas opp av representanten Guro Holm Skillingstad.

Guro Holm Skillingstad (V) [10:20:13]: Når det kommer ny teknologi som kan gjøre hverdagen til folk bedre, møter Stortinget det kanskje med støtteordninger og i verste fall bare med mye begeistring. Dette gjelder alt fra støtteordninger til å kjøpe en elbil eller til å bytte ut en gammel vedovn. Dette er ordninger som tjener både den enkelte og samfunnet sett i det store.

Dessverre gjelder ikke dette alle typer teknologi. Genterapi representerer et paradigmeskifte i medisinsk behandling. Ved å reparere eller endre genene i cellene kan alvorlig syke mennesker få livet sitt tilbake. Dette gjelder spesielt for kreftpasienter, som gjerne ikke har andre behandlingsalternativer, og uten genterapi vil de ikke få den behandlingen som kan redde livet deres.

Dessverre ser vi flere og flere eksempler på genterapi som norske pasienter ikke får tilgang til i det offentlige helsevesenet. Dette er til forskjell fra pasienter i nesten alle andre europeiske land. Konsekvensen er at norske pasienter får dårligere behandling enn sine europeiske naboer, eller at de må reise utenlands og betale ut av egen lomme for å få livreddende behandling. Den 33 år gamle trebarnsmoren Andrea måtte f.eks. samle inn penger på Spleis, og hun reiste til Sverige for å få behandling. Hvis hun ikke hadde gjort det, ville hun sannsynligvis ha vært død i dag, men Andrea ble kreftfri.

Helseministeren er opptatt av likeverdig tilgang på behandling. At forskjellen på liv og død skal avgjøres i en popularitetskonkurranse på Spleis, er ikke verdig – det er direkte uverdig.

Andrea fikk en behandling som kalles CAR-T. Det er en behandling som også har vært godkjent i EU i fire år, og som gjør halvparten av disse dødssyke pasientene helt friske. Jeg ønsker ikke at Stortinget nå skal behandle om vi skal ta inn CAR-T, men dette er et eksempel på at det systemet vi har i dag, ikke fungerer for framtidens medisin.

Dette handler ganske enkelt om at kart og terreng ikke passer sammen. Genterapi er avansert, det er kostbart, og det er engangsbehandling for små pasientgrupper, som jo er det motsatte av det Nye metoder er rigget for å ta imot. Når det er snakk om genterapi, gjelder det sjeldne sykdommer hvor det ikke finnes alternativ behandling. Derfor har heller ikke Nye metoder noe å sammenligne genterapi med.

Norge har åpnet for å bruke tilpassede finansieringsavtaler som tar ned økonomisk risiko og tillater mer usikkerhet ved beslutningstidspunktet, men dette gjør vi bare unntaksvis. For genterapi, der normen er stor usikkerhet og høy pris, er man avhengig av at man kan ta i bruk tilpassede finansieringsavtaler om man skal få dette inn i det norske helsevesenet.

Som alt annet handler dette ikke bare om økonomi og forskning, det handler også om politisk vilje – vilje til

å prioritere genterapi og andre behandlinger som kan gjøre en forskjell for syke mennesker, vilje til å se på det som en investering i liv og helse, og ikke bare som en utgift. Gevinsten for pasienten, pårørende og samfunnet for øvrig kan bli betydelig, men det tas ikke inn i vurderingene i dag. Dette fortjener en grundig drøfting i en ny prioriteringsmelding, som helseministeren har varslet at kommer.

Allerede i dag er det mange norske pasienter som lider fordi vi har et system som ikke er laget for å ta inn denne typen behandling. Pasientforeninger, leger, forskere og legemiddelprodusenter forteller oss at vi i dag bare ser toppen av isfjellet, og at om vi ikke tilpasser oss nå, vil teknologien springe fra oss, og stadig flere norske pasienter vil måtte ty til Spleis og utenlandsturer for å få behandling som kan redde livet deres.

Dette tatt i betraktning etterlyser Venstre en helhetlig, framtidsrettet politikk for genterapi i Norge, og jeg spør ministeren: Hvordan jobber regjeringen med å utvikle systemer for Nye metoder i møte med fremtiden innen genterapi og persontilpasset medisin?

Statsråd Ingvald Kjerkol [10:24:47]: Vi skal ha et grunnleggende, godt offentlig helsetilbud der helseforskning og innovasjon inngår som sentrale aktiviteter. Det er veldig bra at det blir utviklet nye legemidler for alvorlig syke pasienter, men vi må også være trygge på at de er bedre enn de som allerede er i bruk, at evidensgrunnlaget understøtter innføringen, og at innføringen gir riktig prioritering av fellesskapets ressurser.

Behandlingsmetoden representanten Skjelstad viser til i interpellasjonen, CAR-T-behandling, er en form for genterapi som kan brukes for flere indikasjoner. Innføringen av persontilpasset behandling ved bruk av avanserte terapier byr på mange muligheter, men også på flere utfordringer. Blant annet er det usikkerhet knyttet til langtidseffekten av behandlinger samtidig som det er høye lanseringspriser. Dette påvirkes ofte av vilkår som oppstår utenfor system for Nye metoder, som tilgjengelige effektdata, størrelsen på pasientpopulasjonen eller næringslivets markedsstrategi.

Regjeringen gjennomfører ulike tiltak for å bidra til rask innføring av nye og trygge behandlingsmetoder innenfor persontilpasset medisin. Vi reviderer i år den nasjonale strategien for persontilpasset medisin som skal bidra til bedre integrasjon mellom forskning, innovasjon og pasientbehandling. En sammenhengende forskningsinnsats, fra grunnforskningen til den anvendte, kliniske forskningen med tilhørende innovasjon, legger grunnlaget for framtidens persontilpassede forebygging, diagnostikk og behandling.

For å følge opp anbefalingene fra evalueringen av system for Nye metoder har jeg gitt oppdrag til aktørene

i Nye metoder. De skal bl.a. utarbeide et strategidokument som beskriver tiltak som kan bidra til bedre håndtering av persontilpasset medisin. Systemet skal videreutvikles for å være bedre rustet for håndtering av denne typen terapier.

I regjeringens forslag til statsbudsjett for neste år foreslår vi å styrke kapasiteten til å gjennomføre metodevurderinger i Statens legemiddelverk og Folkehelseinstituttet med 20 mill. kr. Det skal bidra til å korte ned den tiden det tar å få et godt faglig beslutningsgrunnlag, og dermed gi raskere tilgang til nye metoder. I tillegg foreslår vi å styrke rådgivningen og saksbehandlingen knyttet til kliniske studier i Legemiddelverket med 8 mill. kr. Målet er at det blir mer attraktivt å prøve ut nye terapier, inkludert gen- og cellerapier i Norge. Dette er strategisk viktige satsinger i en tid hvor vi er nødt til å gjøre viktige prioriteringer i et stramt budsjett.

Høye priser er en del av årsaken til at nye, innovative legemidler ikke umiddelbart tas i bruk i helsetjenesten. Internasjonalt samarbeid og samarbeid med legemiddelindustrien er nødvendig for å oppnå lavere priser og dermed bedre tilgang for pasientene våre. Norge har, sammen med WHO, tatt initiativ til en dialog om hvordan vi kan forbedre tilgangen til nye legemidler og øke åpenheten i legemiddelmarkedet i Europa.

Til slutt vil jeg påpeke at vi i Hurdalsplattformen har forpliktet oss til å legge fram en ny stortingsmelding om prioritering. Meldingen vil bl.a. adressere utfordringene som innføringen av persontilpasset medisin byr på, knyttet til prioritering. Meldingen skal også ta for seg åpenhet om prioriteringer i vår felles helsetjeneste.

Helt til slutt vil jeg også minne om at systemet for Nye metoder ble lovfestet da Venstre satt i regjering, og det var også før systemet var evaluert.

Guro Holm Skillingstad (V) [10:29:33]: Jeg kan dessverre ikke si at jeg har blitt beroliget av ministerens svar. Det er nettopp det hun beskriver, som er problemet når vi skal få genterapi inn i det systemet vi har i dag. For ja, genterapi gjelder få personer, det gjelder sykdommer der vi gjerne ikke har alternativ behandling, og derfor passer ikke dette inn i det systemet vi har i dag for Nye metoder. Derfor ønsker vi at vi skal se på dette, og på hvordan vi kan tilpasse systemet sånn at behandlinger som genterapi kan behandles på en fornuftig måte. For det er dyrt. Det er få personer som lider av dette, og derfor er det lite forskning på det, men den forskningen vi har, er god.

Halvparten av de som har lymfekreft, blir friske av denne behandlingen, og de som ikke får denne behandlingen, dør. For meg er det et eksempel på at vi kanskje ikke har alle de lange, detaljerte rapportene som vi selvfølgelig ønsker. Men vi må erkjenne at vi ikke alltid har

det kunnskapsgrunnlaget vi ønsker. Da må vi se på det som er i dag, og da mener Venstre at vi må tilpasse systemet sånn at vi kan ta inn behandlingsmåter som genterapi.

Statsråd Ingvild Kjerkol [10:31:00]: Jeg setter pris på engasjementet for at genterapi og mer presisjonsmedisin skal bli raskt tilgjengelig for norske pasienter. Det er et arbeid som allerede er satt i gang av regjeringen, så her synes jeg kanskje representanten slår inn noen åpne dører. Vi har gitt oppdrag til helseregionene i begynnelsen av året, som de nå jobber godt med. Særlig relevant er arbeidet for å redusere saksbehandlingstiden, sørge for god involvering av fagekspertene og jobbe strategisk med å videreutvikle systemet. Vi foreslår også penger i statsbudsjettet til dette arbeidet. I det forslaget som ble lagt fram i forrige uke, foreslår vi 28 mill. kr til en økt veiledningskapasitet i fagetatene og nevnte summer til FHI – 8 mill. kr – for at dette skal gå raskere.

Gen- og cellerapi er fortsatt veldig nytt, og det er kun et lite antall behandlinger som har kommet på markedet. Vi har også gode fagfolk på dette området i Norge. Vi ønsker å legge bedre til rette for at det kan føre fram til innovasjoner som blir raskt tilgjengelige. Nylig tildelte Norges forskningsråd 155 mill. kr til et nytt senter for fremragende forskning for persontilpasset immunterapi ved Oslo universitetssykehus.

For hver krone vi bevilger over helsebudsjettet, bør mest mulig komme pasientene til gode. Det å legge opp til en mindre presis tilnærming til hva som gir effekt, kan potensielt ha ganske store konsekvenser for pasientene våre. Den dyreste behandlingen er den som ikke virker. Hvis vi i utgangspunktet har betalt for mye for den som følge av at industrien har sin egen markedslogikk, vil det i neste omgang ramme norske pasienter.

Vi satser på forskning innenfor helse- og livsvitenskap. Det er et av de prioriterte områdene i den nye langtidsplanen for forskning og høyere utdanning. Vi trenger mer kunnskap om hvordan disse behandlingsmetodene virker, sånn at det kommer pasientene til gode. Vi vil også følge opp forslag fra genteknologiutvalget, som kan legge til rette for flere kliniske studier på området.

Jeg oppfatter ikke at representanten Holm Skillingstad foreslår noe alternativ til systemet Nye metoder. Det er et system som er bredt forankret, og som ble lovfestet av det flertallet som var i Stortinget i forrige periode. Nå har vi fått evaluert det, og det følger denne regjeringen opp.

Bård Hoksrud (FrP) [10:34:15]: Det er veldig bra at representanten tar opp denne saken. Den er utrolig viktig, og Fremskrittspartiet har også flere ganger tatt opp dette med Nye metoder og hvordan vi skal sikre at pasientene raskere får tilgang til livsviktige medisiner.

Det er et paradoks når statsråden sier at vi slår inn åpne dører med en slik interpellasjon. Jeg opplever ikke at man slår inn åpne dører, når vi vet at det fortsatt er slik at bare for å få satt i gang metodevurdering av nye medisiner bruker man mer enn den tiden som Legemiddelverket har satt – 180 dager – før man får en saksbehandler. Og er det noe disse pasientene ikke har, er det tid. Det handler faktisk om livsnødvendige medisiner som kan redde liv.

Jeg synes det er litt spesielt at vi nå har en regjering som tydeligvis synes at det er greit at man er avhengig av Spleis og kronerulling. Andrea Fjellheim måtte altså få satt i gang en innsamling – den saken var utgangspunktet for interpellasjonen – for å få inn 3 mill. kr for å få behandling i utlandet.

Det er ikke tvil om at vi er en sinke når det gjelder å godkjenne nye medisiner. Men en vel så stor sinke er de politiske prosessene. Som jeg sa: Vi har tatt opp dette mange, mange ganger i denne salen, vi har fremmet forslag, og vi har blitt nedstemt av flertallet på det aller meste, men vi har også fått flertall for noe, som også er omtalt i statsbudsjettet. Men for disse pasientene hjelper ikke det, for de er helt avhengige av at det faktisk skjer noe. Tid er en ressurs mange med alvorlige diagnoser ikke har. Folk med penger kan kjøpe seg til medisiner og behandling, eller man kan ha noen gode venner som kan klare å hjelpe til for å få samlet inn nok penger, mens vanlige folk må stå utenfor og uten å få behandling. Det skaper amerikanske tilstander i helsevesenet.

Vi må få gjort noe med systemet, slik at folk får tilgang til medisiner raskere. Vi må sette pasienten i sentrum og være mindre opptatt av økonomi. Det er jo spesielt at vi nå har en regjering som er rød-grønn og viser til det offentlige – og det gjorde statsråden også i dag – mens det altså er slik at det er private som må bidra for at man skal få medisiner sine.

Og Beslutningsforum har jo blitt som bukken som passer havresekken – de som selv er ansvarlige for sykehusbudsjettene, er de som bestemmer hvilke medisiner som skal bli tilgjengelige. Vi må gjøre noe med hele systemet. Vi i Fremskrittspartiet har som sagt derfor foreslått å endre Beslutningsforum og se på den danske modellen, slik at man kan få større pasient- og fagrepresentasjon. Så hører jeg at noen sier det ikke er stor forskjell på den danske og den norske modellen. Men det er i hvert fall i større grad ekspertene som får lov til å være med og komme med innspill, og medisinerne blir raskere godkjent i Danmark enn de gjør i Norge. Det viser i hvert fall at det er ting å hente ved å se til den danske modellen.

Det hadde vært morsomt om statsråden kunne svare på hva hun tenker om at man altså bruker over 180 dager før man i det hele tatt går i gang med saksbehandling av nye medisiner, og at det er en kjempestor utford-

ring for alle pasientene som står og venter. Jeg og Fremskrittspartiet synes i hvert fall ikke det er riktig at folk må gå til kronerulling og Spleis og andre typer ting for å få livsnødvendige medisiner, som kan redde liv og sørge for at man får leve lenger. Det er det denne saken handler om: Hvordan skal man sørge for at pasientene får medisiner sine?

Vi har hatt mange debatter om dette, og vi kommer til å fortsette å ha det, er jeg redd. Men jeg synes at det går for sent, og jeg synes at regjeringen er for passiv når det gjelder faktisk å gjøre noe med dette. Det er stort trøkk.

Så er jeg også glad, for selv om Fremskrittspartiet ble nedstemt på veldig mange av punktene våre da vi fremmet dette forslaget tidligere i vår, skal direktørene for de regionale helseforetakene nå til Danmark, hvor et av temaene faktisk er: Hvordan skal man bruke eksperter bedre når det gjelder godkjenning av medisiner, osv.? Så selv om vi ble nedstemt, og selv om man i Dagens Medisin har en sak der man sier at dette har selvfølgelig ingenting med de forslagene å gjøre, er vi uansett glad hvis vi kan bidra til at direktørene for de regionale helseforetakene reiser til Danmark og får med seg god og nyttig informasjon tilbake som gjør at pasientene raskere kan få behandling. Det er bra for pasientene, og det er det som er det viktigste for Fremskrittspartiet. Det handler faktisk om at pasientene skal få medisiner og behandling raskere. Det er mulig, og det kan både redde liv og hjelpe mennesker i en veldig vanskelig og sårbar situasjon.

Guro Holm Skillingstad (V) [10:39:25]: Det stemmer, som ministeren sier, at Venstre stemte for Nye metoder. Venstre er et framtidsrettet parti, og når vi vet at genterapi er medisin for framtiden, mener Venstre det er rett å se på hvordan vi skal tilpasse systemet til det.

Det er også rett, som helseministeren sier, at vi forsøker veldig mye på genterapi i Norge. Det stemmer, men vi behandler veldig lite i forhold til våre europeiske naboer. Det synes jeg og Venstre er synd, og det vil vi gjøre noe med. For meg er ikke dette en kamp om hvem som har rett og hvem som tar feil. Dette handler om at vi må erkjenne at framtiden i stor grad er genterapi, og da må vi se på hvordan det norske systemet – med Nye metoder, for all del – kan ta inn dette, slik at flere norske pasienter kan få hjelp i Norge, slik at vi slipper å ha runder på Spleis og reiser til utlandet. Jeg vil ha et norsk, trygt helsevesen, basert i Norge og basert på kunnskap. Men vi må også se på hva som er framtiden. Det er i stor grad genterapi, og da ber jeg om at vi jobber sammen for å få et bedre system for dette.

Statsråd Ingvild Kjerkol [10:40:45]: Når jeg snakker om å slå inn åpne dører, er det jo nettopp fordi vi

har satt mål om at behandlingstiden skal gå ned. Det var noe som den forrige regjeringen ikke valgte å gjøre. Det var en regjering som Fremskrittspartiet både var en del av og støttet i åtte år. Vi har også satt i gang arbeid for å legge bedre til rette for persontilpasset medisin, når det skal vurderes innført i vår felles helsetjeneste gjennom det systemet vi har, som heter Nye metoder.

Det er også viktig at vi ser videre på ikke bare behandling, men også presisjonsdiagnostikk. Der jobbes det også i helseregionene for at det skal være mulig å få god og presis diagnostikk ved bruk av genterapi. Det kan være like viktig.

Så noen kommentarer til Fremskrittspartiet og Danmark: Vi samarbeider med danske helsemyndigheter, og da vi sist henvendte oss til dem, var de veldig opptatt av å lære av det norske systemet. I Danmark er det fortsatt regionene som tar beslutningen om hvorvidt et nytt legemiddel eller en ny terapi skal tilbys. Det går ganske fort, men i Norge er det én beslutning, og så er terapien tilgjengelig for alle pasientene, fra Båtsfjord til Lindesnes. Det er ikke noe som Arbeiderpartiet ønsker å endre på, så der er vi nok uenig med Fremskrittspartiet. Denne regjeringen, Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen, er veldig opptatt av at det skal være en likeverdig tilgang når medisiner er vurdert innført.

Og hvilke prioriteringskriterier forholder Beslutningsforum seg til? Jo, det er kriterier som Stortinget har vedtatt. Det er nytte, ressurs og alvorlighet. Det er kriterier som alle partiene i Stortinget har sluttet seg til.

Vi er nødt til å sørge for at de terapiene som vi finansierer, har nytte for pasientene, og at vi har et best mulig kunnskapsgrunnlag for å vurdere det. Det er også viktig at vi fortsetter initiativet som er tatt for å samhandle internasjonalt, slik at vi ikke har en stor, global legemiddelindustri som kan drive prisene oppover. Det er den største barrieren som kan hindre tilgangen på nye, innovative legemidler – at prisen er så høy at man ikke får tilgang raskt.

Presidenten [11:39:37]: Interpellasjonsdebatten er avsluttet.

Sak nr. 3 [10:43:41]

Interpellasjon fra representanten Jan Tore Sanner til kunnskapsministeren:

«PISA-undersøkelsen i 2018 viste en nedgang i norske elevers leseferdigheter. Skolene har siden 2018 hatt plikt til å tilby intensiv opplæring i lesing til elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å bli hengende etter. I samarbeid med Bærum kommune har Universitetet i Stavanger gjennom prosjektet «På sporet» sett på hvordan intensiv

opplæring kan hjelpe elever som sliter med lesing på første trinn, og de finner god effekt.

Hvordan vil statsråden sikre at skolene følger opp plikten til intensiv opplæring, og bidra til å heve elevenes leseferdigheter?»

Jan Tore Sanner (H) [10:44:28]: I slutten av september fortalte NRK om 17 år gamle Lars Christian Valand. Gjennom hele skolegangen har han slitt med lesing og skriving. Først på videregående fikk han påvist sterk dysleksi, og han sier selv at hverdagen da med ett ble veldig mye lettere.

Lars Christian er ikke alene. Ifølge NRK får en av fem påvist dysleksi først på videregående. Det som de første skoleårene kanskje var et lite problem, får dermed vokse seg stort. Mange av disse elevene mister motivasjon og læringsglede. Konsekvensene for disse ungdommene kan forplante seg resten av livet. Forskningsprosjektet «På sporet» viser til studier fra en rekke land som viser at elevene som sliter med å komme i gang med lesing det første skoleåret, har høy risiko for å streve med lesing senere i skoleløpet. I tillegg viser forskning at elever med lese- og skrivevansker har bedre utbytte av tidlige tiltak enn senere tiltak.

Dette er noe av bakgrunnen for at Høyre i regjering fikk på plass en storsatsing på tidlig innsats i barnehage og skole. Det handler om tiltak som økt pedagogtetthet i barnehagene, plikt til samarbeid ved overgang fra barnehage til skole, økt lærertetthet, plikt for skolene til å tilby intensivopplæring når elever står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning, en storsatsing på lærerspesialister i begynneropplæring, en historisk etter- og videreutdanning, skjerpede kompetansekrav til lærere som underviser i norsk, engelsk og matematikk, og en opptrapping av spesialpedagogisk kompetanse.

Mye går heldigvis i riktig retning i skolen. I 2013 fullførte mer enn syv av ti videregående skole. Nå fullfører mer enn åtte av ti ungdommer. Det er likevel en ikke ubetydelig andel elever som sliter faglig, og som står i fare for å droppe ut. Det kan dessverre være tilfældigheter som avgjør om en elev blir fanget opp tidlig i skoleløpet eller ikke. Det er fortsatt store kvalitetsforskjeller mellom skoler, kommuner og fylker. Det kan være flere år med læring som skiller elevene på ulike skoler. Det gir mange elever et dårlig utgangspunkt og vil gi dem utfordringer i møte med ungdomsskole og videregående opplæring.

Målet må være at alle elever lærer å lese, skrive og regne skikkelig på barnetrinnet, men fortsatt er det mange elever som begynner på ungdomsskolen uten grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving og regning. En av fire elever på 8. trinn i ungdomsskolen kan ikke

lese skikkelig, og nesten en av tre mangler grunnleggende ferdigheter i matematikk. Hvis ikke ungdomsskolen retter opp dette, vet vi at disse elevene vil slite med å fullføre videregående.

Jeg er bekymret for retningen som Arbeiderpartiet nå tar skolen i. Med et pennestrøk har regjeringen fjernet lærerspesialistene og de skjerpede kompetansekravene til lærerne som underviser i norsk, engelsk og matematikk. Høyre hadde som mål at alle skoler skulle ha tilgang til en lærerspesialist i begynneropplæring. Vi trappet derfor opp satsingen, og flere universiteter utviklet et godt videreutdanningstilbud. Universitetet i Stavanger beskrev målet med studiet på følgende måte:

«(...) lærere skal videreutvikle kompetansen sin i begynneropplæring, samtidig som de utvikler kompetanse som gjør dem rustet til å utøve en faglig lederrolle innen begynneropplæring i lærerkollegiet.»

Det tar tid å bygge opp denne kompetansen, men det tok ikke Arbeiderpartiet mer enn noen måneder å rive den ned.

Jeg er også bekymret for signalene fra deler av venstresiden om å fjerne nasjonale prøver. Skolen og lærerne trenger verktøy som kan bidra til at elevene som sliter, blir fanget opp tidlig, og både skoleeier og vi som samfunn trenger kunnskap om hvordan utviklingen er i skolen. Jeg håper derfor at kunnskapsministeren kan avklare om regjeringen vil svekke de viktige verktøyene som kartleggingsprøver og nasjonale prøver er.

Samtidig finnes det ikke én fasit på hvordan barn som henger etter i et fag, skal kunne mestre faget, men vi vet at tidlig innsats fungerer. Jeg ser derfor frem til å høre statsrådens syn på hvordan skolene kan følge opp plikten til intensivopplæring og bidra til at elevene får gode lese-, skrive- og regneferdigheter.

Statsråd Tonje Brenna [10:49:47]: La meg starte med å si at det er hyggelig å være her. Og hvis Stortinget kan være enig om at vi lar det bli mellom oss, har jeg også savnet representanten Sanner. Det er hyggeligere å møtes i Stortinget enn bare i debattstudioer.

Jeg vil også berømme Asker og Bærum kommune for det samarbeidet de har med Universitetet i Stavanger, og andre kommuner med tilsvarende engasjement og interesse for dette temaet. Det er enormt viktig for alle elever, men det er spesielt viktig for Lars Christian-er over hele Norge som trenger at vi jobber tett og godt med elever og sørger for at de lærer å lese tidlig i skoleløpet.

Det å lære elevene å lese er en viktig del av skolens mandat. Vi lever i et tekstsamfunn. Vi møter tekst overalt: i utdanning, i jobb og på fritiden. Gode leseferdigheter er derfor avgjørende for at elevene – både her og nå og senere i livet – skal kunne leve et godt liv.

Å kunne lese betyr rett og slett å få muligheten til å delta i samfunnet, men også i skolen. Lesing er en grunnleggende ferdighet i alle fag, og vi vet at det er sammenheng mellom leseferdigheter og skoleprestasjoner for øvrig.

De elevene som sliter med å komme i gang med lesing det første året på skolen, har høy risiko for å streve med lesing senere i skoleløpet. I tillegg vet vi at elever som har lese- og skrivevansker, har mer utbytte av de tiltakene de får tidlig, enn av tiltak som blir satt inn senere i skoleløpet.

Dette er noe av bakgrunnen for at den forrige rød-grønne regjeringen i sin tid innførte prinsippet om tidlig innsats i skolen. I stedet for å vente og se på elevenes utvikling skulle skolen fange opp og følge opp utfordringer, slik at lærevansker ikke fikk utviklet seg.

Den rød-grønne regjeringen gjennomførte mange tiltak for tidlig innsats. Skolene fikk plikt til tidlig innsats og krav om særlig høy lærertetthet de første årene. Skolene fikk plikt til å vurdere og eventuelt prøve ut tiltak innenfor det ordinære opplæringstilbudet før elevene ble henvist til PP-tjenesten. Timetallet i norsk på 1. til 4. trinn ble utvidet. Kartleggingsprøver ble innført i lesing for å fange opp elever som ligger under bekymringsnivået i lesing. I tillegg kom satsingen på å bygge ut et barnehagetilbud over hele landet, noe som selvfølgelig også har hatt betydning for barn og elevers språkferdigheter.

Den siste internasjonale leseundersøkelsen, PIRLS, ble gjennomført i 2016. Undersøkelsen viser at norske elever på 4. og 5. trinn har hatt en klar framgang i lesing, og at de ligger langt over det internasjonale snittet. I Norden er det bare Finland som går forbi Norge når det gjelder leseferdigheter. Med andre ord kan det virke som om oppmerksomhetsskiftet mot tidlig innsats har bidratt positivt til å utvikle elevenes leseferdigheter tidlig.

Den borgerlige regjeringen valgte å bearbeide plikten til tidlig innsats noe, og opplæringsloven sier i dag at skolen skal sørge for at elever på 1. til 4. årstrinn som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning, raskt får egnet intensivopplæring, slik at forventet progresjon blir nådd.

I forarbeidet til loven står det at det skal være lav terskel for å følge opp elever. Dette er bra. Det er tydelige krav og intensjoner, og det er – som med det meste annet regelverk i skolen – skoleeiers ansvar å følge opp at regelverket blir etterfulgt. Det finnes ikke noe fasitsvar for hvordan skolene skal gjennomføre intensiv opplæring. Det er en pedagogisk oppgave å ta stilling til hvilke tiltak eller metoder som er bra for den enkelte elev.

For å støtte skolene i arbeidet med å identifisere elever som trenger ekstra støtte i leseutviklingen, er det

som allerede nevnt utviklet kartleggingsverktøy som skolene kan bruke. Vi har nasjonale kartleggingsprøver i lesing for 1. og 3. trinn. Kartleggingsprøvene er verktøy som skal hjelpe lærerne med å identifisere hvilke elever som trenger ekstra hjelp og støtte.

Det er viktig at skoler og kommuner gjør gode vurderinger av hvilken kompetanse de trenger, og hvilke tiltak de bør iverksette for å ivareta god kvalitet på leseopplæringen for alle elever. Derfor er det bra at kommuner og skoler bruker det handlingsrommet og de mulighetene de har gjennom tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling, til å drive systematisk skoleutvikling i partnerskap med universiteter og høyskoler, slik som Asker og Bærum har gjort sammen med Universitetet i Stavanger.

Det er også viktig at begynneropplæringen er et sentralt tema i lærerutdanningen og gjennom videreutdanningstilbudene. På denne måten kan vi bidra fra nasjonalt nivå til å utvikle kompetansen lokalt.

Jeg tror representanten Sanner og jeg har samme mål. Vi ønsker begge at elever skal utvikle gode leseferdigheter. Men det er mulig vi ser litt ulikt på virkemidlene.

Jeg har tillit til at de mange skolelederne og lærerne som arbeider i skolen, og som har ansvar for barnas leseopplæring, best vet hvordan de skal følge opp plikten til intensivopplæring og bidra til å heve elevenes leseferdigheter.

Jan Tore Sanner (H) [10:55:04]: Jeg kan forsikre statsråden om at jeg synes det er hyggelig å treffe kunnskapsministeren i denne salen. Jeg deler også berømmelsen av Asker og Bærum for det samarbeidet de har med Universitetet i Stavanger. Min bekymring er de som ikke har det. Det er viktig at vi nasjonalt også tenker gjennom hvordan vi kan dele den kunnskapen som utvikles i samarbeidet som enkeltkommuner har med universitetet.

Jeg merker meg at statsråden er mer opptatt av hva som skjedde for ni til tolv år siden enn å ta opp de mange tiltakene som ble gjennomført under den borgerlige regjeringen. Arbeiderpartiet var i utgangspunktet imot denne plikten til å tilby intensivopplæring. Det kunne vært nyttig om statsråden kan bekrefte at Arbeiderpartiet nå har lagt bort den motstanden.

Ellers har Utdanningsdirektoratet i et grundig notat fra november 2020 skrevet noe om hva forskningen sier om intensivopplæring. De konkluderer på følgende måte:

«Intensivopplæring i det første skoleåret viser seg å være bedre for elevenes læring både på kort og lang sikt, enn innsats senere.»
Og videre:

«Det bør benyttes kartleggingsverktøy for å finne ut hvilke elever som har behov for læringsstøtte i lesing, skriving og regning allerede ved skolestart.»

Mitt spørsmål til statsråden – i tillegg til spørsmålet om man nå har lagt bort motstanden mot intensivopplæring – er om man vil følge opp denne konklusjonen fra Utdanningsdirektoratet, nemlig at det bør benyttes kartleggingsverktøy i lesing, skriving og regning allerede ved skolestart, slik at læreren og skolen får nødvendig kunnskap om elevenes utfordringer og dermed kan gi elevene den nødvendige hjelp og støtte i lesing, skriving og regning, som er grunnleggende ferdigheter og døråpner også for andre fag.

Statsråd Tonje Brenna [10:57:44]: Jeg mener det er bra at vi har en plikt til intensivopplæring. Det bekrefter jeg selvfølgelig mer enn gjerne fra Stortingets talerstol at jeg mener.

Når det gjelder det representanten er inne på som handler om å dele kunnskap, at flere skal kunne la seg inspirere av gode ting som gjøres i en annen kommune eller i samarbeid med et universitet eller en annen institusjon som kan bidra til dette arbeidet, mener jeg det er grunn til å påpeke at jeg er enig i at vi må tenke mer på hvordan vi kan bidra til det. I dag kan også statsforvalterne og Utdanningsdirektoratet bidra med veiledning og hjelp til kommuner og fylkeskommuner som har lyst til å gjøre en jobb med dette, men jeg er enig i at vi kanskje kan gjøre mer for å sørge for at informasjon til inspirasjon kan deles mer.

Jeg tror jeg skal være tydelig på at det er bra at vi kartlegger en hel del ting i norsk skole, men vi må aldri miste for øye at vi kartlegger fordi vi skal gjøre noe godt med det vi oppdager i den kartleggingen. Derfor er jeg skeptisk til at vi uten videre skal si at vi skal kartlegge mer. Jeg er mer opptatt av at vi skal gjøre fornuftige grep med de funnene vi gjør i kartleggingene. Det er jo ikke sånn at Stortinget må bestemme all kartlegging som foregår i skolen. Kartlegging av hvor elevene ligger i det enkelte fag, gjøres jo hver eneste dag i møtet mellom lærer og elev og i møtet mellom eleven og alle de voksne som jobber rundt barna.

Jeg skal nevne to ting til slutt. Det ene er at når det gjelder elevenes inspirasjon til å ha lyst til å lese mer, er det mer enn bare det som skjer i det enkelte klasserom, som er viktig. Vi vet to ting om lesing. Det ene er at mengdetrening hjelper – jo mer man gjør det, jo bedre blir man. Det andre er at hvilken sosial bakgrunn man har, også har noe å si. Derfor har vi fra regjeringens side vært opptatt av å bevilge mer penger til skolebibliotek. Vi økte bevilgningen i fjor. Vi legger også opp til å gjøre det i neste års statsbudsjett, for tilskuddet til skolebibliotekene er bra for alle elever, men det er særlig bra for

elever i levekårsutsatte områder, som kanskje ikke har lært å lese like godt hjemme som en del andre elever har.

Jeg holder fast ved at jeg har stor tillit til skoleledere og lærere som hver eneste dag gjør en jobb i skolen for å sørge for at barn lærer å lese best mulig. Jeg er helt overbevist om at de gjør sitt beste med de resultatene de finner i ulike former for kartlegging, enten det er gjennom de ganske omfattende kartleggingene vi har fra nasjonalt hold, eller om det er gjennom møtet med den enkelte elev og vurderingen man som pedagog gjør av hvilke behov den enkelte elev har.

Øystein Mathisen (A) [11:00:53]: En god start på skolegangen er svært viktig. Det legger grunnlaget for senere læring. De som henger etter i begynnelsen, får dessverre større utfordringer senere. Derfor satset Arbeiderpartiet på tidlig innsats forrige gang vi satt i regjering, og vi satser denne gangen, når vi nå sitter i regjering. Dette er også høyt prioritert i fylker og kommuner der Arbeiderpartiet styrer.

Lesing er en av de grunnleggende ferdighetene som må beherskes om man skal ha god læring i andre fag og delta i samfunnet. Norge gjør det godt i mange undersøkelser som viser våre leseferdigheter. Det gjelder spesielt i de tidlige årene. For mange elever blir utfordringene større etter som man går videre i klasseløpet. Blant annet derfor har regjeringen også startet et arbeid med å forbedre ungdomsskolen. Hvordan skal vi holde oppe motivasjonen til elevene? Hvordan skal vi sørge for at alle elevene lærer på en måte som passer dem? Dette er et svært viktig arbeid som vi er i gang med. Det er også viktig at vi kommer i gang nå, for dette er et stort hull etter Høyres tid i regjering.

Jeg leser denne interpellasjonen fra Høyre som en selvkritikk av egen tid i regjering. Representanten Erna Solberg brukte store ord og fagre løfter om hvor mye bedre PISA-resultatene skulle bli bare Høyre fikk regjeringsmakt. Høyre fikk åtte år ved makten, og i karakterboka deres etter den tiden skriver PISA at når det gjaldt lesing, gikk man fra en niende plass i starten, og endte opp på en tjuende plass på slutten av deres tid i regjering, altså en nedgang. Men PISA viser ikke alene hele historien om norsk skole. Norges resultater fra PISA har gått både opp og ned, men stort sett vært ganske jevne og stabile. Det er en grei måte å sammenligne seg med nabolandene på, men egen forskning, undersøkelser og dialog med dem som faktisk er ute i skolen, er viktig for å få det fullstendige bildet av hvordan tilstanden i norsk skole er.

Vi må fortsette å holde oppe trykket på den tidlige innsatsen samtidig som vi gjør det viktige arbeidet vi nå starter med på ungdomsskolene. Lærerne må få mulighet til etter- og videreutdanning, og vi må gjennomføre

en tillitsreform som gir lærerne mer tid i klasserommet. Kommunene må få økonomi som gir dem mulighet til å satse, og lærerne må få rammer til å gjøre det vi ønsker at de skal gjøre, nemlig å skape en skole der alle elever kan lykkes, og der man får det grunnleggende man trenger for å gå inn i voksenlivet.

Lise-May Sæle (H) [11:03:52]: Me er ikkje i mål. Me er ikkje i mål før alle elevar får moglegheita til å kjenne på meistring i klasserommet.

Det er kanskje difor me står i denne salen: fordi me alle er opptekne av at elevane skal fullføre eit løp, og at dei skal få moglegheita til å leve eit meningsfullt liv og utfalde draumane og ambisjonane sine. Me veit at ein god skulegang og ein god lærar er avgjerande, og at ein god skule som gjev moglegheiter, er bra.

Det er difor lite forståeleg at nokre av dei første grepa regjeringa gjorde i kunnskapspolitikken, var å fjerne mange av dei tiltaka som bidrog til å heve kunnskapen og meistringa hos elevane. Det handlar om lærarspesialistar som fekk moglegheit til å fordjupe seg fagleg, om å teste ut pedagogikk og om god undervisningspraksis for at alle elevane skulle lære meir. Ein fjerna kompetansekrav i norsk, matte og engelsk for lærarar som er utdanna før 2014, og i Hurdalsplattforma blir det skapt uvisse knytt til fråværgrensa og til om elevane skal vere til stades i undervisninga.

Det er grunn til å uroe seg når me veit at ein av fire elevar begynner på ungdomsskulen utan å kunne lese skikkeleg. I ein klasse med 28 elevar utgjer det 7 barn. Etter over to år med pandemi og ein streik som har ramma tusenvis av elevar i landet ganske hardt, er det no viktigare enn nokosinne å setje elevane i sentrum. Tida er ikkje inne for å fjerne gode tiltak som me veit fungerer.

Eg kan forstå at regjeringa vil vise eigen politikk, men spørsmålet eg alltid fell tilbake på, er: Kva vil denne regjeringa med norsk skule? Tidleg innsats var noko av det viktigaste Høgre i regjering gjorde for å fange opp elevane tidleg og leggje til rette for løp som passar den enkelte. Det er avgjerande for om elevane fullfører skulen, og for at lærarar får tilpassa undervisninga til elevane. Ein kan få utfordringar på sitt nivå, og igjen: Ein kan oppleve meistring.

Eg saknar eit Arbeidarparti som set kunnskap i skulen og elevane først, som anerkjenner at valfridom er eit gode fordi me skal ha alle elevar gjennom eit løp, som anerkjenner at det kan finnast alternative vegar til målet, og som forstår at å setje krav faktisk er viktig. Kor er dei ekstraordinære tiltaka, ikkje minst tiltaka på lang sikt, for å heve dei grunnleggjande ferdigheitene til elevane i lesing, rekning og skriving?

Me veit at det er store kvalitetsforskjellar i skulen, mellom kommunar og i ulike fylke. Difor er bl.a. nasjo-

nale prøver viktige, for å kartlegge korleis me faktisk skal få alle elevar med oss. Det trengst ein strategi og politisk vilje for å tette kunnskapshola blant elevane våre og for at me faktisk, i fellesskap mellom kommune, fylke og stat, skapar ein skule der elevane våre går ut med den kunnskapen dei treng, òg til å kunne setje retning på sitt eige liv.

Ein kan ikkje bygge hus utan å støype grunnmuren først. Difor ber eg om at kunnskapsministeren bruker innsatsen og kreftene sine på korleis regjeringa vil tette kunnskapshola, framfor å fjerne lærarspesialistar, krav og fritt skuleval, så tvil om fråværgrensa og gjere det vanskelegare å få eit tilpassa skuletilbod. Og ikkje minst: Ein må begynne å snakke om kvalitet og innhald. Bør ikkje elevane no bli sette først, framfor eit system som blir gjort endå meir rigid? Eg trur det, nettopp fordi me ønskjer moglegheiter for alle.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:07:52]: Høsten 2021 var det stortingsvalg, og vi fikk ny regjering og ny kurs i utdanningspolitikken. I dag ser vi skillet mellom gammel og ny regjering klart. Senterpartiet anerkjenner utfordringene i førstelinja. Vi anerkjenner at elevene har det tøft og melder om mer press og stress, bl.a. takket være prestasjonsjag, krav og konkurranse som ikke følges opp med støtte og muligheter for å innfri.

Samtidig er kravene til det å være lærer og stå i klasserommet blitt stadig mer skjerpet, uten at lærerne har fått verktøy, tid eller ressurser til å følge opp dem de er der for å jobbe med og hjelpe, nemlig elevene.

I dagens debatt trekker Høyre fram to av sine kjepphester: PISA og intensivlæring. Senterpartiet er kritisk til det ensidige fokuset på testing. Det er ekstremt mange momenter som påvirker elevenes læring som PISA-testene ikke forteller oss noen ting om. Hvorfor er leseferdighetene noe svekket? Hvorfor scorer jentene bedre enn guttene? Hvorfor er guttene minst like gode til å lese som jentene bare vi sammenligner dem noen år senere?

Det er ironisk hvordan Høyre bruker testene til å legitimere ønsket om økt styring, testing og rangering i skolen, når det er det motsatte elevene trenger. Variabler som kultur, nasjonalitet og sosioøkonomisk bakgrunn må med i beregningene når vi diskuterer elevenes læring. Sliter man på skolen, er ikke alltid svaret å gjøre mer av det som er vanskelig, som Høyre sier.

I norsk skole står metodefriheten til lærerne sterkt – med god grunn. Høyre kan ikke gå inn i alle klasserom med pekefingeren og si: Skjerp dere! Det er allerede lov-pålagt med tilpasset opplæring, og ingen andre enn lærerne og elevene kan vite hva som trengs.

Senterpartiet mener dannelse, relasjoner og motivasjon bør få større plass i skolen. Mer praktisk og aktiv læring, som bl.a. nye læreplaner tar inn over seg, vil bi-

dra til mer motivasjon og læringsglede. Elevene må lære å lære for å mestre skolegangen.

Regjeringens kvalitetsutvalg vurderer bl.a. bruk av tid og ressurser på snevre tester som PISA. Vi må gi lærerne mer tid og ressurser til å gjøre skolen bedre og tilpasse undervisningen i tråd med hver elevs behov. Dette er viktig etter åtte år med Høyre i regjering og ikke minst etter pandemien. Menneskemøter og å lære sammen er noe av det viktigste og beste med skolen. Plikten til å kartlegge og følge opp samt å tilby intensivopplæring må ikke bli et politisk grep som overskygger reelle lokale vurderinger av hva som er det beste for eleven. Hva det vil si å «henge etter» i fag eller ikke å mestre, vil variere mye, og vil variere i tråd med elevenes individuelle behov.

Høyre forsøker å tegne et bilde av at det er sterke, men enkle grep som skal til for å ta tak i utfordringene i skolen. Det er skivebom. Det er sammensatte tiltak som trengs. Tillitsreformen til regjeringen skal gi lærerne tid og tillit til å organisere undervisningen og sette inn målrettede tiltak. Mer praktisk og aktiv læring i skolen vil gi elevene mulighet til å føle mestring. Mestringsfølelse avler mestring, og mestring gir motivasjon til å utfordre seg på de områdene der man strever, f.eks. lesing.

Håvard Sagbakken Saanum (A) [11:11:27]: Først vil jeg takke representanten Sanner for å ha løftet et svært viktig tema. Det å lese godt er nøkkelen til all læring. Det er nøkkelen til å lykkes i samfunnet, få seg jobb og utdanning og er også viktig for mange hverdagslige gjøremål. Dermed er det selvsagt veldig bekymringsfullt å se at norske elevers resultater i lesing gikk ned i PISA-undersøkelsen fra 2015 til 2018.

Det er åpenbart viktig at vi alle jobber for at leseferdighetene heves, men jeg vil samtidig minne representanten Sanner om at hans eget parti, Høyre, satt i regjering i perioden 2013–2021, altså inkludert denne nedgangspanoroden fra 2015 til 2018. De fleste av disse årene satt Høyre med kunnskapsministeren, og Sanner var selv det meste av tiden ansvarlig statsråd for kommunesektoren og skoleeierne, og var også kunnskapsminister et par år. Derfor vil jeg oppfordre Høyre og representanten Sanner til først og fremst å ta et oppgjør med egen politikk og hvordan de har styrt landet, heller enn å kritisere dagens regjering.

Det betyr selvsagt ikke at vi i Arbeiderpartiet ikke tar situasjonen på alvor. Det er viktig å sikre en best mulig skolegang med best mulig læring for alle elever i Norge. Derfor var det vi som først foreslo en lese-, skrive- og regnegaranti. Vi mener plikten til tidlig innsats ikke bare skal gjelde i norsk, matte og engelsk. Betydningen av at bl.a. naturfag også prioriteres tidlig, kommer tydelig fram i de nevnte PISA-resultatene. Fra 2015 til 2018

var resultatene i matte stabile, mens både lesing og naturfag gikk ned. Derfor må vi ha en helhetlig inngang når vi snakker om tidlig innsats, noe Arbeiderpartiet har vært tydelig på. Blant annet trenger vi flere lærere, og vi må sørge for at lærerne får mulighet til kompetansepåfyll. Ikke minst må vi gi dem tillit til å gjøre jobben sin.

Høyres angrep på erfarne lærere da den meningsløse avskiltingen ble gjennomført, er verken å vise tillit eller å sørge for at vi får mange nok og kvalifiserte lærere i norsk skole. Det samme kan sies om det rigide firerkravet i matematikk. Om man har 3, 4 eller 5 i matte, er ikke det avgjørende for om man kan bli en god norsklærer, like lite som norskkarakteren er avgjørende for om man blir en god mattelærer. Det er altså en politikk som gjør at vi mister mange motiverte, engasjerte og dyktige folk som drømmer om å gi norske elever en god skoledag.

Kari-Anne Jønnes (H) [11:14:28]: Det å kunne lese, skrive og regne skikkelig er viktig for gjennomføring av videregående opplæring og for å kunne leve et godt og aktivt samfunns- og arbeidsliv. Kvalitet i skolen er for meg at hver enkelt elev får oppfylt sitt potensial til fulle.

Skoleeier, altså kommunestyret og fylkesting, har ansvar for å gi alle elever undervisning av høy kvalitet i en inkluderende skolehverdag. Dersom Johannes eller Aisha ikke lærer å lese, er det skoleeiers ansvar. Bevisstgjøring rundt hva en god og ansvarsfull skoleeier er, og hvordan godt skoleeierskap utøves, er helt nødvendig.

Vi mennesker er forskjellige, både som små og store. Nettopp derfor er det viktig at skoleeier systematisk følger opp hver enkelt elev for å sikre at ingen blir hengende så langt etter at det blir vanskelig å ta igjen.

Av de grunnleggende ferdighetene er lesing den aller viktigste. Kan man lese, er hele kunnskapsuniverset åpent for deg. Kan man ikke lese, er faren for utenforskap stor. Skolens plikt til intensivopplæring er usedvanlig viktig. Det er den innsatsen som kan gjøre den store forskjellen for enkeltelever og for oss som samfunn. Vi har ikke råd til at verken Aisha eller Johannes blir hengende etter og ikke knekker lesekoden. Undervisning av høy kvalitet er nødvendig for å knekke lesekoden og bli en god leser. En inkluderende skolehverdag får vi først når alle kan delta på like vilkår og bli inkludert både i det sosiale fellesskapet og i læringsfellesskapet.

Grunnleggende leseferdigheter er nødvendig for å tilegne seg kunnskap, men også for aktiv deltagelse i det sosiale fellesskapet. Mangelfull satsing på intensivopplæring i småskolen legger derfor premissene for om elevene lykkes med videre skolegang. Vellykket intensivopplæring er et viktig redskap for skoleeier i kampen mot utenforskap og for likeverd.

Skoleeier har ansvar for å legge til rette for at intensivopplæring kan gis til hver enkelt elev uavhengig av bo-

stedskommune og størrelse på klasse og skole. Vi vet det er store forskjeller i skolen, både mellom kommuner, mellom klasser og mellom skoler. Små skoler har ofte færre administrative ressurser og mindre fleksibilitet. Ofte er klassene mindre og lærerne færre. I distriktene har vi også mange fådelte skoler der elever på ulike trinn går i samme klasse.

Kvalitet i undervisningen avhenger ikke av skole- eller klassestørrelse. Fortsatt er læreren den viktigste enkeltfaktoren for elevenes læring og trivsel. Forskning viser at det viktigste er målrettet arbeid over tid og klare prioriteringer fra skoleeiers side. Det er skoleeiers ansvar å legge til rette for at alle skoler har ressurser, både økonomisk og menneskelig, til å gi alle som trenger det, intensivopplæring i småskolen.

Nettopp fordi skoleeiers rolle er så viktig, er det helt nødvendig at regjeringen har tydelige oppdrag og klare forventninger til skoleeier. Regjeringen har vist vilje til å styre kommunene gjennom å premiere dem som har mange små skoler, framfor dem som planlegger for framtidige barnekull og best mulig ressursutnyttelse. Jeg forventer at regjeringen viser samme vilje og evne til å styre kommuner, slik at alle elever som trenger det, får intensivopplæring i 1. til 4. trinn. Skoleeiers ansvar bør bli en av den kommende valgkampens viktigste saker. Det er tross alt vår felles framtid det er snakk om.

I sitt innlegg nevner statsråden at hun har tillit til lærerne. Jeg har også tillit til og stor tro på alle lærerne som hver dag gjør kloke vurderinger og gir god undervisning i norske klasserom, men det er skoleeier som må sette dagsordenen, og som gjennom systematisk arbeid over tid må gi lærerne både handlingsrom, økonomi og verktøy til å prioritere intensivopplæring og tilpasset opplæring for alle elever. Gode skoleeiere har tydelige mål for sine skoler og sine elever i sin kommune. Systematisk arbeid over tid er ikke nødvendigvis enkelt, men det er helt grunnleggende viktig for det norske samfunnet. Kvalitet i skolen kommer ikke av seg selv, ei heller intensivopplæring. Det må prioriteres fra regjeringens side, og det må iverksettes og følges opp av hver enkelt skoleeier.

Renate Sølversen Berge (H) [11:19:35]: Her om dagen skrudde jeg sammen en reol fra IKEA. Det var 32 skruer, stjerneskruer, for å få opp fire hyller. Jeg brukte en helt vanlig skrutrekker, type flat, i sånn cirka passe størrelse. Jeg trenger kanskje ikke å nevne at det tok tid. Da jeg skulle i gang med reol nummer to, kom mannen min med en drill og reol nummer tre. Innen jeg nådde den femte skruen på min reol nummer to, var han ferdig med hele sin reol.

Poenget er ikke at jeg burde ha prøvd flere verktøy den gangen jeg var på sløyden, eller at jeg burde bli mer

«handy», selv om det også er betimelig selvkritikk. Poenget er at det man skal gjøre, blir mye enklere med riktig bruk av verktøy. I norsk skole finnes det elever som stiller med skrutrekker der de andre stiller med drill. Vi må gjøre det vi kan for at elevene som sliter med lesing, kan få den hjelpen de trenger for å lykkes.

Lesing er med god grunn en av de fem grunnleggende ferdighetene i norsk skole, en byggestein i alle fag og en forutsetning for å lykkes i alle fag. Jo tidligere elevene som sliter med lesing, fanges opp og hjelpes, jo tidligere får de forutsetninger for å henge med i andre fag. Jo eldre man blir, jo lengre blir tekstene. De blir mer komplekse, mer krevende å komme gjennom, de inneholder flere vanskelige ord og stiller generelt større krav til leseren. Taper man lesing, taper man læring. Er man derimot en god leser, blir det aller meste læringsarbeidet enklere.

Lesing er ikke bare en høyst nødvendig ferdighet i skolen, lesing er også helt nødvendig for å kunne henge med i hele samfunnet vårt. Vi lever i et tekstsamfunn, og det aller meste inneholder et element av tekst. Hvor mye har du lest i dag, president?

Det er tekster overalt, fra vi våkner til vi legger oss. Det aller første mange av oss gjør, er å lese en tekst – eller skrolle på mobilen, sagt i vår tids språk. Vi leser i sosiale medier, vi leser rutetabeller, vi leser skilt, vi prøver å forstå omgivelsene rundt oss gjennom oppskrifter og instruksjoner. Alt dette krever ferdigheter vi ikke er så bevisst på at vi bruker, men de som ikke har de ferdighetene, merker det, for det er motstand i å leve i et tekstsamfunn hvis man ikke behersker tekst godt.

Vi trenger kildekritikk, vi trenger mengdetrening, vi trenger å ha forutsetninger for å lykkes med studier og mange jobber. Jo tidligere man blir en habil leser, jo mer av progresjonen i tekstarbeidet får man med seg.

Da jeg skrudde sammen hyllen min, opplevde jeg faktisk mestring, til tross for en knotete prosess og lite hensiktsmessig verktøy. Men hvor mye mestring hadde jeg følt hvis mannen min monterte 45 reoler innen jeg var halvveis med nummer tre? Det tapet av mestring finnes det elever der ute som opplever hver eneste dag. Det å ikke kunne lese godt nok til å kunne løse de helt grunnleggende oppgavene i skolehverdagen fører til at mestringen forsvinner, og senere til at man vil streve med mange oppgaver i livet. Gleden ved å lære glir over i frustrasjon over ikke å mestre. Barn møter skolen i en alder der læring er helt essensielt. De er nysgjerrige på absolutt alt. De spør om mye og har nysgjerrighet som en enorm drivkraft i alt de foretar seg. Den må vi bygge opp under. Vi må gi dem riktige verktøy, og vi må gi dem det i tide.

Læring skal by på utfordringer, men utfordringene skal være løsbare og ha motiverende elementer ved seg. Utfordringene man får ved å henge etter, er ikke lærings-

fremmende, de er læringshemmende. Lesing er livsmestring, lesing er en nøkkel, og lesing er grunnleggende i dagens samfunn. Derfor må intensivopplæringen være der når den trengs. Den må være god nok, og den må billedlig talt gjøre at alle elevene stiller med drill så tidlig som mulig. Intensivopplæringen trengs, men formen kan man jobbe med lokalt. Jeg er glad for at statsråden ser behovet for deling og utveksling av gode erfaringer, for på det området er det nok antageligvis forbedringspotensial i mange kommuner og regioner. Vi må bli flinkere til å snakke sammen om de gode ideene og de gode løsningene.

Ordvekslingen i salen her viser at det er forskjeller mellom partiene i skolepolitikken. Det viser at vi ikke alltid er enige om hva som skal til, men det viser også at vi er enige om ambisjonen, og at vi forstår hvor grunnleggende viktig det er for elevene. Det skal være så gode leseferdigheter som mulig så tidlig som mulig, og det er jeg glad for, selv om vi må ta diskusjonen om innretningen og hvordan vi skal prioritere. Vi må stille opp for elevene, for i dagens samfunn er lesing blitt så sentralt at om vi ikke gir dem leseopplæringen de trenger, tar vi muligheten for livsmestring fra dem.

Åse Kristin Ask Bakke (A) [11:24:29]: Denne debatten handler om kunnskapspolitikk, men også om kulturpolitikk, for han handler om lesing – om kvifor det er så viktig at våre barn og unge lærer å lese, men òg om korleis ein skaper engasjement rundt lesinga.

Det vi veit, er at det har vore ein dramatisk nedgang i leseferdighetene til barn og unge, og at stadig færre barn og unge les. Vi ser det på PISA-tal, leseundersøkingar, SSB-tal og mykje meir. Det er urovekkjande tal som viser at rundt halvparten av elevane ikkje les på fritida, at lese-motivasjonen blant barn og unge, spesielt gutar, har hatt ei skremmande negativ utvikling, og at 13 pst. av våre barn og unge ikkje las ei einaste bok i fjor. På spørsmålet om kvifor dei ikkje las bøker, svarte heile 57 pst. at den viktigaste grunnen var at bøker er kjedelege.

Den mest effektive måten å skape lesarar og engasjement rundt lesinga på, er å leggje til rette for gode og interessante leseopplevingar. Då trengst det fleire verkemiddel. Vi må sikre at litteraturen er tilgjengeleg i heile landet, både i bokhandlar og på biblioteka rundt omkring, og at litteraturen der ute er relevant for målgruppa, spesielt barn og unge.

Difor har regjeringa verkeleg fokusert på nettopp lesing og leselyst. Mens høgeregjeringa valde å ikkje lage ein ny leselyststrategi då den førre gjekk ut i 2019, er denne regjeringa godt i gang med det arbeidet. Mens høgeregjeringa begynte bokåret 2019 med å setje i gang enkeltstående lesefremjingstiltak, som dei raskt avvikla etter bokmessa i Frankfurt, meiner Arbeidarpar-

tiet at kortsiktige tiltak ikkje er løysinga, og at det i standen krevst systematisk og kontinuerleg innsats for å både oppretthalde og utvikle leselyst i befolkninga.

Difor vil eg trekkje fram nokre av dei tiltaka som regjeringa no prioriterer, for som sagt handlar dette om så mykje meir enn berre kunnskapspolitikken aleine. Det handlar om at regjeringa i statsbudsjettet som nyleg blei lagt fram, prioriterer å styrkje leseorganisasjonar og auke prosjekt- og utviklingsmidlar til biblioteksektoren og dei som jobbar kvar dag med å skape leselyst, bidrar til kunnskapsutvikling og jobbar for at alle skal ha tilgang til litteratur, uansett kva leseferdigheit dei har. Det handlar om at regjeringa prioriterer å styrkje skulebiblioteka, slik at barn og unge i heile landet har nær tilgang til bøker, og det handlar om å verne om innkjøpsordninga, som sikrar eit likeverdig og mangfaldig tilbod på biblioteka rundt om i heile landet. Det handlar om at regjeringa skal lage ei boklov, som no er på høyring, ei lov som sikrar eit fastprissystem, som vil bidra til å nå måla om både breidde, mangfald og kvalitet i norsk litteratur, og som nettopp sikrar at alle har god tilgang.

Å sikre at Noreg framleis har ei lesande befolkning, er ei viktig politisk oppgåve. Ei befolkning som les godt, er ei befolkning med kunnskap, som klarer å skaffe seg nødvendig informasjon, som deltek i den offentlege debatten, og som evnar å setje seg inn i livet til andre menneske. Språk- og lesekunnskap er viktige grunnsteinar i eit demokrati. Då må vi starte med framtidens generasjonar, våre barn og unge.

Maren Grøthe (Sp) [11:28:28]: Å lære å lese er grunnleggende for den enkelte elev. Vi møter skrift i alle livssituasjoner, og å kunne oppfatte den er sentralt både for læring og for livskvalitet for den enkelte. Derfor er det viktig at skolene våre, men også samfunnet for øvrig, fokuserer på det. Det er tydelig nedfelt både i læreplaner og i arbeidet med tidlig innsats og tilpasset opplæring.

Derfor må jeg også si at jeg stusser litt over Høyres inngang til denne interpellasjonen og det store engasjementet for PISA, testing og måling. PISA-testen har i flere år bl.a. vært kritisert for å være mangelfull og ha flere metodiske svakheter, f.eks. at man ikke tar hensyn til nasjonale læreplaner eller det brede samfunnsoppdraget den norske skolen har. Da blir det også feil å bruke den som et ensidig måleverktøy på kvaliteten og tilbudet i undervisningen. Ut fra representanten Sanners innlegg i dag er det også fristende å spørre: Er tanken å vie denne undersøkelsen enda mer tid? Skal man innføre enda flere krav og tester? Eller hvordan skulle arbeidet med leselyst vært fulgt opp bedre?

Senterpartiet mener at vi har nok tester og prøver i skolen i dag til å drive god både nasjonal og lokal skole-

utvikling. Samtidig har vi tillit til at den enkelte skolemyndighet og ikke minst den enkelte lærer går på jobb hver eneste dag med mål om å styrke den enkelte eleven, uavhengig av om det gjelder i lesing, i regning eller i de praktiske ferdighetene.

Jeg tror at det hver enkelt lærer trenger, ikke er enda et krav om å dokumentere at man følger opp leseferdighetene, men tid til faktisk å gjøre det. Det er nettopp derfor denne regjeringen er i gang med en tillitsreform.

Senterpartiet har også troen på at det å skape leselyst er viktig i dette arbeidet. Det kan ikke vedtas i denne salen, men det må legges til rette for både gjennom skolen og gjennom kulturpolitikken. Derfor har vi over år vært opptatt av å få en nasjonal leselyststrategi, og det er gledelig at regjeringen nå er i gang med mye av dette arbeidet. Å styrke skulebibliotekene i samarbeid med de kommunale folkebibliotekene er også viktig i det arbeidet. Derfor er jeg glad for at vi to år på rad har styrket dem i statsbudsjettet.

Denne debatten understreker at vi har en ny retning. Vi har et felles mål. Jeg mener at å ha tillit til dem i førstelinjen er det viktigste vi kan gjøre i dette arbeidet. Så skal vi følge opp det med gode virkemidler. Det er viktig.

Jan Tore Sanner (H) [11:31:29]: Jeg er glad for det store og brede engasjementet for å sikre at elevene lærer å lese, skrive og regne skikkelig. Jeg konstaterer imidlertid at det er litt ulik innfallsvinkel til denne diskusjonen.

Jeg er glad for at statsråden har avklart at Arbeiderpartiet nå har lagt bort sitt gamle standpunkt om ikke å ha intensivopplæring i norsk, engelsk og matematikk.

Så merker jeg meg at representanten Mathisen er opptatt av PISA-resultatene. Det er jeg også, og det var jeg, og derfor satte jeg også i gang en vurdering av hvordan digitalisering har spilt inn på elevenes leseferdigheter. Det er imidlertid viktig at man ikke bare ser på undervisningsvurderingen, men at man også ser på sluttresultatet. Ser vi på sluttresultatet, var det om lag syv av ti ungdommer som gikk ut av videregående skole ved Stoltenberg-regjeringens avslutning. Nå er det mer enn åtte av ti. Det er en god karakterbok for Høyre etter åtte år i regjering at vi, sammen med mange av de dyktige lærerne, har bidratt til at det nå faktisk er mer enn åtte av ti som fullfører. Det betyr at det er over 5 000 flere ungdommer som går ut av videregående med et fagbrev eller mulighet til å studere videre.

Så merker jeg meg at flere Senterparti- og Arbeiderparti-representanter er mer opptatt av hva de er imot, enn hva de er for. Jeg har som kunnskapsminister – ja, både før og etter – møtt veldig mange elever på ungdomsskolen, elever som sliter med lesing, skriving og

regning, med store kunnskapshull og store utfordringer for øvrig. Jeg har ikke møtt én som har sagt at man fikk for mye tidlig innsats. Jeg har ikke møtt én som har sagt: Jeg ble oppdaget for tidlig. Men jeg har møtt mange som har vært dypt fortvilet over at de ikke fikk intensivopplæring, over at det ikke ble avklart tidligere at de hadde lese- og skriveutfordringer.

Når Høyre har tatt til orde for denne tidlige innsatsen, er det jo ikke av ideologiske grunner, men det er basert på forskning. Forskningen er, som jeg også viste til tidligere, veldig tydelig på at elever som sliter med å komme i gang med lesing det første året på skolen, har høy risiko for å streve med lesing senere i skoleløpet, og at tidlig innsats er bedre enn senere innsats. Dermed mener jeg at det også er grunn til å kritisere den retningen som Arbeiderpartiet og Senterpartiet nå tar skolepolitikken i ved at man med et pennestrøk har fjernet lærerspesialistene i begynneropplæring. Det var en kompetanse som ble bygd opp nettopp for å sikre at flere elever klarte å lese, skrive og regne skikkelig, at de fikk en god start på skolelivet sitt.

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Tonje Brenna [11:34:51]: Representanten Sæle sa så fint at vi er ikke i mål før alle elever kan lese og lære det de skal. Det videre var kanskje ikke like fint av representanten, nemlig at denne regjeringen mangler en retning for skolepolitikken.

Retningen for denne regjeringen i skolepolitikken er helt klar. For det første vil vi fra tidlig til tidligere innsats. Derfor tar vi tydelig grep for å styrke barnehagene, både gjennom de regelendringene vi har lagt fram for de private barnehagene for å sørge for at mer penger blir værende i nettopp barnehagene, og også når vi styrker kvaliteten i barnehagene gjennom en storstilt satsing på kompetanse for ansatte i barnehage og styrking av kommuneøkonomien, slik at de flotte folka som jobber der, kan få enda flere kollegaer.

For det andre vil vi styrke læreren, både gjennom god tilgang på etter- og videreutdanning og gjennom karriereveier i skolen. Det vil vi gjøre ved å følge opp NOU-en jeg fikk overlevert for noen uker siden. Det vil bidra til at vi får bedre og tydeligere forankret hos partene ulike ordninger for karriereveier som skal bidra til en ytterligere styrking av nettopp læreren.

For det tredje mener vi at vi må gjøre mer for å gjøre det bedre å stå i klasserommene over tid. Da må vi gi læreren den pedagogiske friheten tilbake.

Det tar meg til det fjerde jeg mener vi må sørge for, nemlig å gjøre noe med kravene til dokumentasjon og detaljstyringen veldig mange lærere opplever hver enes-

te dag. Derfor har vi oppnevnt kvalitetsutvalget, for å sørge for at vi vet med sikkerhet at de tingene vi pålegger alle skoler å gjøre av kartlegging og dokumentasjon, er til det beste for læring, og sørge for at beslutninger vi tar i skolen, har det pedagogiske hensynet som utgangspunkt, at det er det som skal rå.

For det femte vil jeg insistere på at vi må vise lærerne våre tillit. Pedagogikk er fag. Den relasjonen, den hjelpen, den utviklingen, den læringen som skjer mellom lærer og elev, er det aller viktigste vi har i skolen. Derfor mener jeg at vi må tenke gjennom følgende når vi tar beslutninger i denne salen: Hva betyr dette for elevene, og hva betyr dette for den enkelte lærers mulighet til å stille opp for nettopp den eleven? Får vi de to tingene til å henge sammen, ambisjonene for skolen og svarene på det spørsmålet, klarer vi å fatte beslutninger her som gjør det bedre å gå i norsk skole.

Jeg vil bygge konklusjonen etter denne debatten videre på representanten Berges drillanekdote: Vi må aldri glemme at for at drillen skal fungere, må man ha både batteri, lader og rett størrelse på bitsen. Vi må med andre ord få hensynet til den enkelte elev til å henge sammen med lærernes mulighet til å gjøre jobben sin.

Presidenten [11:37:55]: Debatten i sak nr. 3 er dermed omme.

Sak nr. 4 [11:37:57]

Interpellasjon fra representanten Kari-Anne Jønnes til kunnskapsministeren:

«Likebehandling av kommunale og private barnehager har vært en bærebjelke i barnehagepolitikken siden barnehageforliket fra 2003. Senest i Innst. 403 L (2021–2022) understreket et bredt flertall i utdannings- og forskningskomiteen: «Flertallet forutsetter at likebehandling av kommunale og private barnehager skal ligge til grunn for det videre arbeidet med finansiering av sektoren framover.» I bladet Utdanningsnytt 26. august uttalte statssekretær Halvard Hølleland: «I dag er det slik at kommunale og private barnehager likebehandles. Vi vil gå bort fra dette og gjøre det mulig for kommunene å prioritere ideelt drevne barnehager og barnehager i utsatte områder.»

Betyr statssekretærens uttalelse at regjeringen vil bryte enigheten om likebehandling?»

Kari-Anne Jønnes (H) [11:39:20]: Barnehager er en veldig viktig del av grunnmuren i velferdsstaten vår. Dyktige ansatte som jobber i kommunale, private og ideelle barnehager, jobber hver eneste dag for barna, for foreldrene og for oss som samfunn. Det er en enormt viktig jobb. Gode barnehager med trygge, kompetente ansatte sikrer starten på at alle barn får like muligheter.

Før 2000-tallet fantes det ikke nok barnehageplasser i Norge. Det måtte et enormt dugnadsarbeid til for å sikre dette. I 2003 fikk vi et barnehageforlik, der staten inviterte private gründere til å være med på en storstilt dugnad for å sikre et felles mål, nemlig at alle barn skulle få en barnehageplass. Uten den dugnaden hadde det norske samfunnet trolig sett helt annerledes ut. Uten barnehageforliket hadde veldig mange barn manglet den trygge rammen barnehagen er i hverdagen, og svært mange voksne, trolig flest kvinner, hadde ikke kunnet delta i arbeidslivet på samme måte som vi gjør i dag.

I dag har vi en velfungerende barnehagesektor i Norge. Det er stort mangfold, valgfrihet, høy kvalitet og stor tilfredshet blant barn og foreldre. Men det betyr ikke at det ikke er behov for justering i rammeverket. Etter snart 20 år med barnehageforlik trengte regelverket oppdateringer, et arbeid Solberg-regjeringen startet med etableringen av et statlig tilsyn og nedsetting av Storberget-utvalget, som utredet finansieringen av private barnehager.

For oss i Høyre framstår det som klokt å invitere alle gode krefter inn i barnehagesektoren, men for at de skal være her, trenger vi som politikere å sikre forutsigbare og trygge rammer for drift av en mangfoldig barnehagesektor. Men etter snart ett år med Støre-regjering ser vi at venstresidens iver etter å begrense private aktører er en stor påkjenning for de private. Ett eksempel er Jennie i Lundgaardsløkka barnehage på Lillehammer. Det er en frittstående barnehage med 60 barn. Hun forteller at hun har brukt tid og penger på planlegging av et nytt tilbygg med arbeidsrom for sine pedagoger. Det er for å bedre deres arbeidshverdag. De tegningene ligger nå i skuffen, hun tør ikke å investere.

Private barnehager trenger trygge rammevilkår slik at de kan fortsette investeringen i ansattes kompetanse, barnehagebygg og lekeapparater. Men dette krever at regjeringen og regjeringspartiene er tydelige på hva de egentlig vil framover, noe de ikke er. I juni behandlet Stortinget endringer i barnehageloven. Da skrev et bredt flertall av partiene, deriblant Arbeiderpartiet og Senterpartiet, følgende:

«Flertallet forutsetter at likebehandling av kommunale og private barnehager skal ligge til grunn for det videre arbeidet med finansiering av sektoren framover.»

Men i august uttalte statssekretær Halvard Hølleland til bladet Utdanningsnytt:

«I dag er det slik at kommunale og private barnehager likebehandles. Vi vil gå bort fra dette og gjøre det mulig for kommunene å prioritere ideelt drevne barnehager og barnehager i utsatte områder.»

Dette er vanskelig å skjønne. Det framstår for meg som om Arbeiderpartiet taler med to tunger, der de sier

én ting og mener noe annet. Jeg ber derfor statsråden oppklare hvilken versjon som er riktig. Er det Arbeiderpartiets mening at likebehandling av kommunale og private barnehager ligger til grunn for arbeidet med finansiering av en viktig sektor framover? Eller ønsker Arbeiderpartiet å gå bort fra dette? For én ting er helt sikkert, og det er at begge deler ikke er riktig.

Statsråd Tonje Brenna [11:43:53]: Det er hyggelig å se representanten Jønnes igjen, og jeg vil takke for interpellasjonen og spørsmålet.

Barnehager utgjør en sentral del av velferds- og utdanningstilbudet i Norge. Takket være barnehageforliket bidrar barnehagene sterkt til at vi er et av verdens mest likestilte land, og at vi har en av de mest yrkesaktive befolkningene i verden. Barnehagen gir tusenvis av barn i Norge hverdager hvor de opplever mestring, lek, læring og glede.

Selv om vi har et godt utgangspunkt, er det flere vel-dokumenterte utfordringer i barnehagesektoren: Kompetansen er for lav, kvalitetsforskjellene er for store og styringen av barnehagesektoren er for svak. Det er i dette bildet regjeringen med Hurdalsplattformen legger opp til et taktskifte på nesten alle områder av barnehagepolitikken.

Det nye og høyere ambisjonsnivået er godt synlig i statsbudsjettet for neste år, der vi har lagt inn midler til bl.a. 630 nye videreutdanningsplasser for barnehage og en kraftig styrking av barnehagelærerutdanningen. I løpet av høsten vil vi legge fram en ny nasjonal barnehagestrategi som vil bli et overordnet veikart for barnehagens utvikling fram mot 2030.

Sentralt i den nye strategien er at barnehager skal bidra til mindre sosiale forskjeller og større muligheter for den enkelte, at barn i hele Norge skal ha tilgang til et likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet, og at vi vil bygge et sterkere lag rundt barna i disse viktige tidlige årene.

For å oppnå dette må barnehagen styres og finansieres på en bedre måte enn det vi gjør i dag. Dagens system må moderniseres, og regjeringen gjennomgår nå hele styrings- og finansieringssystemet for barnehagesektoren.

Det er kommunen som har ansvaret for å oppfylle retten til barnehageplass for sine innbyggere. Samtidig er det et paradoks at kommunene i dag ikke kan føre en enhetlig og felles barnehagepolitikk for både kommunale og private barnehager. Kommunene opplever at private barnehager ikke nødvendigvis ser på seg selv som et velferds- og utdanningstilbud, selv om de er finansiert av kommunen og av foreldrene. Dette er jeg bekymret for kan føre til konflikter og dragkamper mellom kommunene og de private aktørene.

Denne regjeringen ønsker at private barnehager skal være en del av sektoren i framtiden, samtidig som vi ønsker at de private barnehagene i større grad enn i dag skal være en integrert del av kommunens velferdstilbud. For å oppnå det mener jeg at kommunen, som ansvarlig for det totale barnehagetilbudet, bør få flere og bedre styringsvirkemidler.

Kommunene må ha verktøy for å føre nettopp en enhetlig og felles barnehagepolitikk for sine innbyggere. Med dette mener jeg at kommunene f.eks. bør kunne styre dimensjonering, opptak og noe av innholdet også i private barnehager, de bør kunne regulere matpenger – og kvalitetssatsinger bør selvfølgelig gjelde også i private og ikke bare i kommunale barnehager.

Det er i dag et prinsipp at de private barnehagene skal likebehandles økonomisk med de kommunale barnehagene. Jeg mener dette har vært et viktig prinsipp for å nå målet om full barnehagedekning, men det har også noen problematiske sider. Det er fastsatt detaljert regulering for hva som ligger i kravet om økonomisk likeverdig behandling gjennom finansieringsforskriften. Forskriften fastsetter bl.a. hvordan driftstilskuddet, administrasjonspåslaget og pensjonstilskuddet skal utmåles. I dagens regulering av tilskuddsutmålingen til de private barnehagene gis det lite rom for lokale prioriteringer.

Jeg vil nevne noen eksempler på hvorfor dette er krevende. For det første er det sånn at driftstilskuddet til de private barnehagene i dag utmåles uten at kommunene kan gjøre prioriteringer ut fra f.eks. behovene i barnegruppen, eller ut fra barnehagens reelle kostnader. Samtidig vet vi at barnegrupper har ulike behov. Et annet eksempel er at det er dyrere å drive barnehager i enkelte deler av landet og også på ulike steder innad i en kommune. Konsekvensen kan være at det er vanskeligere å opprettholde barnehager i distriktene. Et tredje eksempel er at kommunene i dag ikke kan fremme satsinger i egne kommunale barnehager uten at dette gir utslag i driftstilskuddet til de private barnehagene. Samtidig kan ikke kommunene stille krav om at de private barnehagene blir med på satsingen, og at de må bruke de ekstra midlene på dette. Dette er ikke god utdanningspolitikk.

Denne regjeringen ønsker at et nytt og forbedret regelverk skal flytte oppmerksomheten vekk fra å handle om lik økonomisk behandling av barnehageeierne til å handle om å gi barna et likeverdig barnehagetilbud. De kommunale og private barnehagene er underlagt de samme kravene til kvalitet og bemanning og må ha de samme forutsetningene for å oppfylle disse kravene.

Kari-Anne Jønnes (H) [11:49:12]: Jeg kan forsikre statsråden om at jeg synes det var veldig hyggelig å se

statsråden igjen også. Det er fint at vi kan møtes her i Stortinget.

Jeg fikk noen hint av svar i statsrådens innlegg, men jeg er ikke helt fornøyd med de svarene jeg fikk, og jeg kjenner meg slett ikke igjen i beskrivelsen av en barnehagesektor der det er andre ting enn kvaliteten og innholdet i tilbudet til barna som blir prioritert. Mitt inntrykk er, etter å ha besøkt et mangfold av barnehager i alle varianter over tid, at det som barnehagene er opptatt av – uavhengig av om de er kommunale, ideelle eller private – er nettopp dette: Hvordan skal de få til et godt tilbud til barna i sin barnehage samtidig som de yter god service overfor foreldre og andre? Barnehagene er i veldig mange små lokalsamfunn en av de viktige drivkreftene.

Det betyr at jeg fortsatt lurer veldig: Statsråden sier at regjeringen vil styrke barnehagene. Hvordan henger det sammen med at regjeringen det siste året aktivt har bidratt til både uro, usikkerhet og uforutsigbarhet, og at styrkingen av barnehagene bare skal gjelde noen? Hvordan vil regjeringen ramme inn det? Det er helt åpenbart at det vil være behov for en ekstra satsing i f.eks. levekårsutsatte områder. Høyre er ikke uenig i det. Men mener statsråden at man i de levekårsutsatte områdene skal sette forskjellsbehandling av barn i system og bare styrke innsatsen i de kommunale barnehagene, eller skal man der likebehandle, sånn at private, ideelle og kommunale barnehager får den samme styrkede innsatsen i de områdene?

At det er ulike forutsetninger for å drifte barnehager i det mangfoldige landet vi bor i, er også helt åpenbart og fullt forståelig, men hvordan skal man ramme inn dette for å sikre at alle barn, uavhengig av hvilken barnehage de går i, blir møtt av et godt tilbud? Og ikke minst: Hvordan har statsråden i tiden framover, til vi ser hva regjeringen legger fram, tenkt å sikre seg mot at norsk barnehagesektor ikke forvitrer på grunn av usikkerhet? For det er stor usikkerhet i dag, det er flere som legger ned, og det er barn som står i kø for å få barnehageplass. Det har vi ikke råd til.

Statsråd Tonje Brenna [11:52:25]: Jeg sa ikke, som representanten Jønnes mente jeg sa, at det er andre ting enn kvalitet og innhold som blir prioritert. Det jeg derimot sa, var at det må være politisk mulig å styre hva som prioriteres, når man som kommune tross alt betaler for en viktig velferdstjeneste.

Jeg er enig med representanten Jønnes i at det er viktig at vi kan styrke innsatsen overfor barn som trenger det. Da mener jeg at vi må være mindre opptatt av hvem som driver den barnehagen som har de utfordringene, og mer opptatt av at vi faktisk kan målrette innsatsen. Det kan vi ikke med det tilskuddssystemet vi har i dag.

Det er sånn med dagens system at dersom man har utfordringer i én enkelt barnehage, enten den er kommunal eller privat, kan man ikke forskjellsbehandle den barnehagen positivt, for det i seg selv utløser mer tilskudd til de andre barnehagene. Jeg tror det gjør at man i mange kommuner med en presset kommuneøkonomi setter i verk for få tiltak i de barnehagene som faktisk trenger det, fordi det rett og slett koster veldig mye mer enn akkurat det tiltaket man forsøker å få til. Det koster mer fordi alle de private barnehagene da også får anledning til å få det samme tilskuddet.

Jeg er enig i at det er en del uro knyttet til private barnehager for tiden, og det er nettopp derfor jeg mener at vi må ha en helhetlig tilnærming til dette. Derfor skal vi gå igjennom hele tilskuddssystemet, og vi jobber også med kvalitet i barnehagene langs flere akser.

Målet må være at vi har mange nok og gode nok barnehageplasser til alle våre barn. Skal vi lykkes med det, er vi nødt til å få et finansieringssystem som bygger opp under den ambisjonen. Da er det naturlig at vi oppdaterer et regelverk som er forholdsvis gammelt.

Som jeg sa i mitt tidligere innlegg: Mitt mål er at vi dreier fokuset vekk fra økonomisk behandling av barnehageeiere og retter oppmerksomheten mot barna, og at de skal ha et likeverdig barnehagetilbud. De kommunale og private barnehagene er underlagt de samme kravene til kvalitet og bemanning, og de må ha de samme forutsetningene for å oppfylle disse kravene. Det trenger ikke å bety at alle private barnehager skal få det samme tilskuddet, for formålet må nettopp være å gi hvert barn et individuelt tilpasset og likeverdig tilbud.

Denne regjeringen kommer til å legge fram flere forslag på dette området. Det er fordi vi legger til grunn et nytt ambisjonsnivå for barnehagen, med høyere kvalitet, mer deltakelse og større mulighet for lokalt å kunne styre både tilbud, kvalitet og innhold i barnehagene, enten de er private eller kommunale.

Bente Irene Aaland (A) [11:55:36]: Når jeg hører interpellantens spørsmål, mener jeg det er tatt ut av en større sammenheng – det kan ikke løsrives fra konteksten, som er en ny nasjonal barnehagestrategi, og som ministeren så greit har gjort rede for.

Men én ting er uomtvistelig – alle barn i Norge skal ha et godt og likeverdig barnehagetilbud. Barnehagetilbudet skal være trygt og forutsigbart, og barn bør få en mulighet til å gå i barnehage i nærheten av der de bor.

Vi har et mangfoldig og langstrakt land. Vi er derfor avhengig av at noen vil drive barnehager på mindre steder med færre barn hvor inntjeningen ikke er så lukrativ. Som hovedregel er det kommunene som må ta ansvaret for barnehager i mer griskrendte strøk. Vi mener derfor det er et godt grep å trygge vilkårene til ideelle og små

barnehager samt å ha tydelige krav til kvalitet og pedagogisk personell.

Jeg kommer selv fra et fylke hvor vi ser at det er lange avstander mellom sentrum og periferi. Vi ønsker at hele fylket og hele landet skal være i bruk. Vi ønsker oss levende distrikter og bygder. Familier bør få slippe å flytte dit hvor barnehagetilbudet er. Derfor mener vi at å styrke de ideelle og enkeltstående barnehagene, er en god ordning som også gir kommunene bedre styring av tjenesten. Det er til barnets beste.

Renate Sølversen Berge (H) [11:57:32]: For Høyre er likebehandlingen av offentlige og private barnehager helt sentralt. Det er et prinsipp vi bør holde fast ved så langt det er mulig, fordi det sikrer den nødvendige forutsigbarheten både for dem som driver barnehagen, og for kommunen, som betaler for tjenesten.

Private barnehager er en ressurs for barna våre. Hver dag går de ansatte på jobb med mål om å gjøre dagen bedre for barna våre. Det gjør de uansett hvem som eier den. Ja, de skal faktisk møte de samme kravene til kompetanse og kvalitet uansett hvem som eier. De gjør den samme jobben og bør behandles likt når det gjelder både ressurser, krav og forpliktelser.

Når man ønsker at de private barnehagene skal være bedre integrert i det kommunale tilbudet, balanserer man i et krevende landskap. For en av de store verdiene som private barnehager har, er annerledeshet – det er at de påvirkes av litt andre faktorer enn de kommunale barnehagene, og det er at de som driver dem, har litt andre ambisjoner, noen andre ideer og noen andre måter å løse hverdagen sin på. Det kan være ganske trivielle ting som åpningstider, at en privat barnehage har lettere for å styre ressursene sine, sånn at de holder åpent i tre kvarter lenger enn de kommunale. Hvis en kommunal barnehage gjør det samme, får man med en gang krav om at alle de kommunale barnehagene skal gjøre det – og hvorfor har ikke vår barnehage det? Den private barnehagen har oftere lettere for å få til sånne ting.

Jeg kommer fra Færder kommune, en kommune med nesten 30 000 innbyggere. Der er det én barnehage som har åpent om sommeren, sånn at foreldrene slipper å ha ferie i et gitt ukenummer. Alle de andre barnehagene har feriestengt. Det er én privat barnehage som klarer å levere et sånt tilbud – i en kommune med 30 000 innbyggere. Det er en annerledeshet som noen familier i ekstremt krevende situasjoner har bruk for. Det er ikke alle som har besteforeldre eller venner som kan stille opp, eller som kjenner naboene godt nok til å få til den typen ting. Det er noe de private har klart å løse. Jeg sier ikke at det er umulig når man er en kommunal barnehage, men det er krevende.

De private barnehagene står for alternative tilbud. Da de kom, var jeg et lite barn, og jeg husker fortsatt at vi begynte å kjøre forbi et skilt som plutselig dukket opp, hvor det sto «Ragnhilds gårdsbarnehage», og jeg ble litt lei meg fordi jeg allerede hadde gått i barnehagen. Jeg ville gjerne gå der én gang til, for der kunne jeg klappe hester, jeg kunne være sammen med ponniene, jeg kunne se på kuene, og barna fikk kjøre traktor. Det tilbudet de representerer for familier som ønsker annerledes ting, og for barn som har spesielle interesser, har en verdi.

I øykommunen jeg kommer fra, er det også barnehager som har båter som fokus, fordi vi bor helt ved sjøen. Noen av de private barnehagene har lagd et fantastisk tilbud der man kanskje egentlig er mer ute på øyene enn hjemme i barnehagen sin. Det mangfoldet må man ta vare på også når man innretter barnehagene annerledes.

Alternativ pedagogikk foregår også i de private barnehagene, de som har en annen filosofi, f.eks. Montessori-barnehager.

Matpenger ble nevnt som et eksempel på behovet for likebehandling – både ja og nei. Alle skal ha mulighet til å få et godt og sunt måltid i barnehagen. Så er det noen barnehager som har lagt litt mer innsats i det enn andre. Er det nødvendigvis et onde?

Man må samarbeide om hvordan det best kan løses. Jeg opplever – og nå skal jeg være raus og nevne at Færder er en Arbeiderparti-styrt kommune – at det statsråden etterlyser, er noe man får til i Færder, det samarbeidet om å sette de samme ambisjonene, stille de samme kravene, møte barna med individuelle behov, fordi man har en god dialog med de private barnehagene. Det får meg til å tenke at kanskje er kravene som stilles, innretningen på dem, viktigere enn at man går bort fra å likebehandle dem i finansieringen.

Jeg vil trekke fram et siste eksempel fra kommunen jeg bor i. Vi har brukt penger på spesialpedagoger i alle barnehager. Det har gjort at henvisningene til PPT i grunnskolen har gått dramatisk ned. Det er man tverrpolitisk enig om at er en riktig satsing og godt brukte midler. Det er midler som er godt brukt i barnehagen. Å kjøpe private barnehager for å gjøre dem kommunale er ikke penger som er godt brukt på kommunale tjenester.

Vi må hegne om tilbudet, og vi må hegne om annerledesheten, for de private barnehagene tilbyr barna noe de setter pris på, og noe foreldrene verdsetter i sin hverdag.

Alle barnehager har verdi, og de kommunale og de private skal levere det samme tilbudet og møtes med de samme kravene.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [12:02:46]: Senterpartiet er opptatt av gode barnehager i hele landet. Bar-

nehager er et gode for barna, barnefamiliene og ikke minst samfunnet. Barnas utvikling blir løftet i barnehagene, bl.a. av dyktige ansatte som gjør en enormt god jobb. Regjeringens nye strategi for barnehager fram mot 2030 blir et viktig verktøy.

Blant de største hindringene for gode barnehager i hele landet i dag er skeivheter i finansieringssystemet. Det er et problem hvis penger bevilget til barnehager ikke går til barna, men til spekulasjon eller eierinteresser. Videre svekkes muligheten til å prioritere kvalitet i barnehagene hvis økonomien er usikker.

Når Høyre i dag løfter barnehage som tema, håper jeg de har i minne hvordan Høyre-regjeringen selv sendte en rekke forslag på høring og utredet tiltak om hverandre uten å rydde opp verken i finansieringssystem eller i forvaltning.

Barnehager er først og fremst et kommunalt ansvar. Kommunene har ansvaret for gode tjenester til innbyggerne sine og for å føre tilsyn med tilbudet i det daglige. De skal rekruttere fagfolk og ha barnehagedekning i tråd med lovkrav. I tillegg beregner de driftstilskuddet til barnehagene. De lokalt folkevalgte må ha et aktivt forhold til barnehagetilbudet i kommunen.

Nasjonalt avgjøres samtidig overordnede lovverk og strategier, rammeplanen og flere rammevilkår som også påvirker økonomien, som foreldrebetaling, søskenmoderasjon, inntektsgradert betaling, samordnet opptak, bemanningsnorm, pedagognorm, pensjonstilskudd og kapitaltilskudd. Det nasjonale barnehageforumet er dessuten viktig for å drøfte hvordan de nasjonale rammene for barnehagene skal være.

Når Høyre i dag siterer statssekretæren fra Arbeiderpartiet, vil jeg trekke fram et sitat fra daværende kunnskapsminister, Jan Tore Sanner fra Høyre. I Dagens Næringsliv 4. april 2019 kommenterte han de høye pensjonstilskuddene:

«Mange små barnehager gir tilbakemelding om at det er vanskelig å drive forsvarlig når de likebehandles med store barnehagekjeder. Vi vil derfor se på om tilskudd i større grad kan fordeles på en måte som ivaretar de små barnehagene bedre. Det er viktig for mangfoldet, sier Sanner.»

Høyre tok da altså til orde for at likebehandlingen ga uheldige utslag. Jeg vil minne om at Høyre i sitt forslag til statsbudsjett for 2021 også kuttet i pensjonstilskuddet, men heldigvis kom Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen med en overgangsordning som skulle ivareta nettopp de små enkeltstående barnehagene.

Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen har i Hurdalsplattformen klare formuleringer på barnehagefeltet: Regjeringen vil innføre et tydelig og strengt regelverk for private barnehager som sikrer bedre demokratisk styring og kontroll med barnehagesektoren. Regje-

ringen vil gi små privateide og ideelle barnehager bedre rammevilkår og bl.a. gi kommunene mulighet til å prioritere disse. Å gi kommunene større mulighet til å styre finansiering og krav til private barnehager vil være til gunst for barna og barnehetilbudet. Det kan ikke være en kommunal saneringspost på grunn av manglende lokal styring og forvaltning. Dette vil bidra til et bedre barnehetilbud i hele landet. Det er viktig for barnas velferd.

Åse Kristina Heien (SV) [12:06:34]: Høyres representant er bekymret for likebehandling av private og kommunale barnehager. For å være ærlig: Det er ikke jeg – snarere tvert imot. Det vi i SV er bekymret for, er at vi de siste årene har vært vitne til hvordan store konsern har overtatt eierskapet og driften av mange private barnehager, og at enkelte eiere har solgt barnehager for milliarder av kroner.

SV har forpliktet regjeringen til å begrense private barnehageeieres mulighet til å ta ut store verdier og til å gi kommunen mer styring over barnehetilbudet. Dette arbeidet går for sakte. For å bekjempe profitten i velferden må regjeringen bl.a. sette tidsgrenser for tilskudd. I dag er det slik at får man godkjent en privat barnehage, er kommunen forpliktet til å gi tilskudd så lenge man får inn barn til plassene. Denne gullkantede ordningen med evigvarende rett til tilskudd er det som gjør barnehager så attraktive for de store utenlandske konsernene og oppkjøpsfondene, fordi de kjøper seg evigvarende inntekter. Derfor mener vi at tilskudd kan gis med langsiktige rammer over noen år, men så må godkjenningene fornyes. Det vil gjøre det langt mindre attraktivt å kjøpe og selge barnehager.

Videre må vi regulere husleieavtalene og kjøp og salg av barnehager. De kommersielle barnehagene er bygget med subsidier fra fellesskapet gjennom både gratis tomter, rimelige husbanklån og ikke minst årlige tilskudd. Da kan det ikke være slik at store konsern kan tjene store penger på kjøp og salg av fellesskapets barnehager. Kommunen må få rett til å kjøpe barnehager når de skal selges eller legges ned. Det er jo kommunen som har ansvaret for å tilby innbyggerne sine mange nok og gode barnehageplasser. Da må regjeringen gi dem verktøyene til å ta dette ansvaret.

Videre kan det ikke fortsette å være slik at private barnehager får tilskudd til mer enn det driften koster. Private barnehager driftes på ulike måter, og ansatte har ulike rettigheter og goder. Likevel får alle pensjonstilskudd etter den samme modellen. Noen bruker mindre på pensjon til sine ansatte enn andre. Slik skapes profitt på bekostning av ansattes pensjonsrettigheter. I framtiden kan det ikke være slik at eiere kan ta ut profitt av offentlige midler bevilget til ansattes pensjoner. Derfor

må tilskudd gis ut fra de faktiske pensjonsutgiftene i hver barnehage. Det vil skru igjen en av de viktigste profittkranene.

Så må kommunene gis mulighet til å stille lokale krav og fordele plasser ut fra behov, også til private barnehager. Makten må flyttes fra styrerommene til kommunestyrene, slik at kommunene gis større muligheter til faktisk å kunne styre helheten i tilbudet, til beste for alle barna og familiene.

I dag finnes det ikke et skille mellom ideelle og kommersielle barnehager i loven. Dette må på plass, slik at kommuner kan prioritere ideelle barnehager over kommersielle for å sikre at mangfoldet blir større og den pedagogiske friheten reell.

SV vil forhindre at offentlige midler bevilget til velferdstjenester tas ut som privat profitt. Slik kan vi sikre gode barnehager som bidrar til sosial utjevning og til å bekjempe fattigdom i levekårsutsatte områder, samtidig som vi sikrer de ansatte i barnehagene gode pensjonsordninger og gode arbeidsforhold. Velferden skal tjene mennesker, ikke markeder.

John-Peder Denstad (R) [12:10:40]: Tidligere direktør i Private Barnehagers Landsforbund, Anne Lindboe, uttalte til Dagbladet i fjor:

«Hele konseptet med å drive en privat barnehage er jo selvfølgelig at de skal ha en eller annen form for fortjeneste.»

En skulle tro at det var ganske åpenbart at hele poenget med å drive barnehage er tilbudet til barna, men slik kan det altså sies når man først og fremst er opptatt av å kjempe for de kommersielle eiernes rett til privat berikelse.

Da barnehageforliket ble inngått, fikk nettopp de kommersielle eiernes lobbyorganisasjon, PBL, gjennomslag for at private grupper skulle forstås som én felles gruppe med den samme reguleringen. Før dette var det klare skiller mellom ulike former for privat barnehagedrift, og barnehager med såkalt forretningsmessig drift fikk ikke statsstøtte. Konsekvensen av denne såkalte likebehandlingen av ulike private eierformer har vært helt avgjørende for framveksten av de kommersielle barnehagene som i dag dominerer i sektoren.

Det er uten tvil først og fremst de kommersielle eierne som har alt å vinne på at vi ikke tar et oppgjør med denne ordningen. Ser man bak de fagre ordene om likebehandling, er det tydelig hva høyresiden og velferdsprofitørene egentlig står på barrikadene for, nemlig å beskytte retten til å profitere på ungene våre og til å være unntatt demokratisk styring.

I dag har ikke det offentlige noen virkemidler for å styre eierskapet i den private delen av barnehagesektoren, og kjedene kan fritt kjøpe opp mindre aktører. Re-

sultatet er at ideelle aktører skvises ut. Bare i årene 2010–2018 økte antallet kommersielle barnehager totalt med 35 pst., mens antallet ideelle barnehager har gått ned med hele 71 pst. Dette reduserer uten tvil mangfoldet i sektoren.

Storberget-utvalget leverte i fjor sin utredning om finansiering av private barnehager. Flertallet påpeker at det i dag ikke er noen mulighet for å sikre mangfoldet gjennom ulike eierformer i sektoren. Det må endres. Det offentlige må få muligheten til å kunne stille vilkår om at barnehagen skal være registrert som ideell for å få tilskudd.

Der velferdsprofitørene er opptatt av at de kommersielle barnehagene skal likebehandles når det gjelder finansiering, er de ikke like opptatt av å likebehandle når det gjelder plikter. Det offentlige får f.eks. ikke bruke penger på å styrke bemanningen i levekårsutsatte områder, uten å gi den samme summen til de private barnehagene, slik det også har vært omtalt tidligere her i dag. Kommunen får ikke lov til å legge føringer for hva støtten til de private skal brukes til, og at den også skal kunne brukes til å styrke bemanningen. Pengene må gis som flate tillegg til de private barnehagene, selv om de kommersielle barnehagene ikke har tilsvarende kostnader. Storberget-utvalget påpeker at også dette svekker den offentlige styringen med barnehagesektoren.

Kommersielle barnehageselskaper har de siste 20 årene gjort barnehage til big business. De store kommersielle eierne har hentet ut milliarder av kroner i profitte fra barnehager finansiert av fellesskapets midler og foreldrebetaling. De eneste som vil tjene på en videreføring av såkalt likebehandling, er nettopp de store kommersielle kjedene. For ungene og foreldrene vil mangfoldet av barnehager bli svekket og kvaliteten stadig utfordret. De barnehageansatte vil oppleve at kampen om deres lønns- og arbeidsvilkår skjerpes, og folkevalgte vil ikke kunne ha demokratisk styring over barnehagene, som de faktisk har ansvar for.

Derfor er det gledelig at regjeringen er tydelig i Hurdalsplattformen når de sier at de skal sikre bedre demokratisk styring av og kontroll med barnehagesektoren, og at statsråden har lovet Fagforbundet at hennes mål er å få kontrollen over barnehagesektoren ut av styrerommene og inn i kommunestyret.

Rødt står klar til å være med og sikre den kursendringen som regjeringen har lovet, og som velgerne og fagbevegelsen har etterlyst, slik at skattepenger bevilget til velferd skal gå til felles velferd – ikke til privat profitte. Skal det være vanlige folks tur, kan det ikke være velferdsprofitørenes tur.

Maren Grøthe (Sp) [12:15:43]: Barnehagene våre er et viktig velferds gode. Det er en arena for å gi våre barn

og unge en god start på livet og hvor vi som samfunn kan ta ansvar for inkludering, integrering og utvikling. Å sikre et godt og tilgjengelig tilbud for ungene våre uavhengig av familiers økonomi og hvor man bor, er derfor viktig for Senterpartiet. Barnehageforliket fra 2003 og framveksten av både offentlige og private barnehager de siste 20 årene har vært sentralt i dette, og det kommer også til å være sentralt i årene framover.

Jeg er glad for at et bredt stortingsflertall i behandlingen av barnehageloven i vår slo fast at likebehandling av kommunale og private barnehager er et viktig grunnleggende premiss i arbeidet med finansiering av sektoren framover. Samtidig må vi anerkjenne at vi har et finansieringssystem som er modent for forandring. Det er noe som ikke fungerer når vi på den ene siden ser at det spekuleres i store overskudd, mens vi på den andre siden ser at altfor mange private barnehager går med underskudd. Tilskuddene varierer veldig fra kommune til kommune. Samtidig kan også den enkelte barnehage ha ulike utfordringer. Det kan være basert på geografisk beliggenhet, størrelse eller levekårene i regionen. Uavhengig av om dette er i den enkelte barnehage i Groruddalen eller i Sandnessjøen, er det vanskelig å følge opp fra Stortinget. Derfor er det viktig at det er nettopp kommunene som er barnehagemyndighet, som kjenner til forholdene, ulikhetene og mulighetene lokalt. Jeg tror at det kan være positivt at kommunene blir bevisstgjort på det viktige arbeidet og det viktige tilbudet som de private barnehagene bidrar med, og at man i større grad også kan lære og satse sammen.

Det er nødvendig for de private barnehagene med gode vilkår og økonomisk forutsigbarhet for den enkelte barnehage, særlig for små og enkeltstående som har knappe driftsmarginer og liten buffer. Det er en mangfoldig sektor, både i tilbud og i organisering og finansiering. Derfor er det mange hensyn som skal balanseres, og det er ikke et enkelt arbeid. Det tydeligste eksemplet på det ser vi gjennom at Høyre selv, de siste åtte årene, har brukt tiden på å sende forslag fram og tilbake på høring og verken klart eller turt å lande noen konkrete endringer.

Denne regjeringen vil det annerledes. Senterpartiet er opptatt av at vi nå skal lande et godt og forutsigbart finansieringssystem som kan stå seg over tid. Det hadde vært det beste for barnehagene, kommunene, de ansatte og de som er viktigst for oss alle, nemlig ungene. Jeg håper vi har alle partiene i denne salen med oss i det arbeidet.

Elise Waagen (A) [12:19:03]: For Arbeiderpartiet er det viktig å heve kvaliteten i barnehagene og ikke minst å senke prisen.

Vi har lenge vært i en situasjon der vi har hatt behov for å gjøre endringer i regelverket. Regelverket var tilpasset en tid der vi trengte å bygge ut barnehagene, og nå

står vi i en annen situasjon. Finansieringen i regelverket har lenge vært utdatert, og det har vært en samlet sektor som har gitt den tilbakemeldingen. Derfor er det så kritikkverdig at Solberg-regjeringen, på tross av gjentatte vedtak i Stortinget og en rekke utredninger med klare anbefalinger om behovet for et oppdatert regelverk og en ny finansiering, ikke tok fatt på dette arbeidet.

For Arbeiderpartiet er det viktig å sikre at skattepengene og foreldrebetalingen går til nettopp å gi barna et best mulig barnehagetilbud, og allerede i løpet av det første året i regjering er vi godt i gang med det arbeidet. Vi har fått på plass et nytt regelverk som gjør at vi har mer åpenhet om pengestrømmene. Vi er nå allerede godt i gang med jobben med å sikre en ny finansiering for de private barnehagene, og som statsråden sier, er dette et arbeid som er viktig og prioritert fra oss. For målet er å sørge for en bærekraftig og forutsigbar økonomisk situasjon for barnehagene. Det innebærer en mulighet for å gjøre nødvendige investeringer, og det innebærer en mulighet for å kunne planlegge driften og sørge for et best mulig tilbud til ungene våre. Barnehage er først og fremst et viktig velferdsgode og skal ikke være et spekulativt investeringsobjekt, og nettopp derfor er vi så tydelige i vår regjeringsplattform.

Systemet er langt ifra perfekt nå. Vi vet at det er store variasjoner i de private barnehagene. Noen har det krevende økonomisk og sliter med å få det til å gå rundt, mens andre har mer fleksibilitet. Det er nettopp derfor vi trenger denne gjennomgangen. I regjeringsplattformen er vi klare på at vi vil gi kommunene større mulighet til å styre finansieringen av de private barnehagene, for å møte lokale variasjoner, gi rom for satsinger og gi et best mulig barnehagetilbud over hele landet. Hvis det er sånn at vi skal gi alle barn likeverdige muligheter og et godt tilbud, ja, da må vi også se og anerkjenne at utfordringene er forskjellige rundt om i landet. Det koster mer å opprette og beholde barnehager i distriktene, det trengs kanskje ofte en annen kompetanse i barnehager i levekårsutsatte områder, og det finnes barnehager som har særskilte behov. De mulighetene og den utfordringen bør man kunne satse på lokalt, for selv om man skal ha en likebehandling av private og kommunale barnehager, bør det også være mulig å sørge for at vi gjør disse prioriteringene lokalt. Sånn finansieringssystemet er i dag, er det liten fleksibilitet til å gjøre lokale satsinger og skille ut de lokale områdene der man har lyst til å gjøre en ekstrainsats. Kommunene har i dag ikke mulighet til å stille ekstra villkår hvis man mener at dette skal være et prioritert område i denne kommunen. Kommunene har også få muligheter til å planlegge barnehagetilbudet og planlegge for barnehagesektoren i sin helhet.

Vi skal sikre en finansiering som sørger for forutsigbarhet og en trygg og god barnehage for ungene våre. Vi

skal sikre at barnehagen er god, uavhengig av om den er enkeltstående, offentlig, i regi av en kjede – eller uansett organisasjonsform. Det er nettopp derfor den jobben vi gjør nå, er så viktig.

Til syvende og sist handler dette om ungene våre. En trygg og forutsigbar finansiering der pengene går til kvalitet, er viktig for å gi de små innbyggerne en god start, med mulighet for lek og læring og med de beste forutsetningene. Det er nettopp derfor vi er i gang med denne jobben, for å anerkjenne det behovet som er der – den jobben som den tidligere regjeringen burde gått i gang med for så altfor lenge siden.

Himanshu Gulati (FrP) [12:23:43]: Jeg vil også gi ros til interpellanten for å ta opp et viktig tema. Likebehandling mellom kommunale og private barnehager har vært viktig for å oppnå den barnehagedekningen vi har i dag, og barnehagereformen må kunne sies å være en av de mest vellykkede velferdsreformene vi har hatt i norsk offentlig sektor de siste 20 årene.

Jeg synes det er helt legitimt å mene at vi ikke burde ha private barnehager, at vi burde ha færre private barnehager, eller at flere barn burde gå i offentlig barnehage. Det er noe jeg er uenig i selv, og noe mitt parti er sterkt uenig i, men det er et legitimt standpunkt for de partiene som mener det, av de grunner de måtte ha. Det jeg reagerer mer på, er at man istedenfor å si dette høyt i praksis gjennomfører en politikk som fører til dette. Det virkemiddelet man bruker for å oppnå det, er pensjonene til ansatte i private barnehager, og det mener jeg ikke er anstendig i et velferdssamfunn hvor vi er opptatt av anstendige lønns- og pensjonsvilkår for de ansatte. Man må ikke la de ansattes pensjoner bli virkemiddelet som brukes for å bekjempe sin allergi, sin skepsis eller sin motstand mot private barnehager, men det er det som er tilfellet nå.

Man har kuttet 500 mill. kr i pensjonstilskuddet. Så hører jeg at man gjør det fordi man mener at de private barnehagene har fått mer til pensjoner enn det de har av utgifter, og det er greit. Men da må man også kunne tørre å åpne øynene og se hvordan dette har slått ut, og hva som er den faktiske realiteten der ute. Over 900 barnehager har i år ikke fått dekket sine pensjonskostnader, og så har likevel mange av dem søkt om å få dekket det resterende fra sine respektive kommuner. Selv etter det er det over 100 barnehager bare i år som ikke får dekket de faktiske, reelle, tariffestede pensjonskostnadene for sine ansatte. Er det dette vi kaller anstendige arbeids-, lønns- og pensjonsvilkår i Norge, at man ikke skal dekke pensjonskostnadene barnehagene har for de ansatte som jobber for seg? Man må ikke straffe de ansatte fordi man er skeptisk til private barnehager. Da får man heller si at man ikke ønsker private barnehager og føre en kontrollert nedleggings- og avviklingspolitikk.

Jeg kan nevne flere barnehager hvor dette er tilfellet. Toppen barnehage er et eksempel, som ikke får dekket 28 000 kr i pensjonsutgifter. Jeg nevnte flere barnehager i vår, men jeg skal nevne en annen barnehage, som jeg besøkte forrige uke i Bergen, Godvik barnehage, en fantastisk flott barnehage som ikke får dekket pensjonskostnadene for sine ansatte. De har større utgifter til pensjoner enn mange andre barnehager har – spesielt mange av de kommunale barnehagene – ikke fordi de driver dårlig, men fordi de fulgte oppfordringen fra politikerne om å sende sine barnehageassistenter på opplæring og gi dem ordentlig utdanning. Det betyr at både lønnskostnadene, ansienniteten og pensjonsutgiftene går opp. De har full ansiennitet og bruker ikke vikarer, i motsetning til mange kommunale barnehager i samme kommune, som har en stor andel vikarer.

Regjeringen og flertallet velger å straffe private barnehager ved å nekte dem å få kompensert de faktiske, reelle, tariffestede pensjonskostnadene. Det er ikke en grei måte å drive politikk på, spesielt for en regjering som ellers uttaler at de er veldig opptatt av å bekjempe ting vi ikke liker i arbeidslivspolitikken, og at de kjemper for ordentlige lønns- og pensjonsvilkår. Så jeg vil utfordre regjeringen og statsråden til å rette opp i den uretten de har vært med på å skape, at mange private barnehager over hele landet nå ikke får dekket de faktiske, tariffestede pensjonskostnadene som deres ansatte har.

Det er mye annet jeg skulle sagt, men jeg tror jeg stopper nå.

Stig Atle Abrahamsen (FrP) [12:28:21]: Når det gjelder finansieringen av barnehagene i Norge, er det blitt en særdeles uheldig debatt som nå utelukkende handler om hvorvidt barnehagen er privat eller offentlig eid. Det er ikke hensiktsmessig, for det er ikke ved å se på hvem som eier barnehagen, man skaper et bedre barnehagetilbud.

Til daglig sitter jeg i kommunestyret i Askøy og møter som vara her. Der jobber vi med vår barnehageplan. Istedenfor å se på hvorvidt det står en «p» for privat eller en «k» for kommunal, ser vi på hvilke tema barnehagene har. Er det en maritim barnehage? Er det en friluftsbarnehage? Dette har stor betydning for et mangfoldig barnehagetilbud, og det sørger også for at barna får et best mulig tilbud.

Så vil jeg også si at når man omtaler dem som starter en barnehage, som profitører, skaper man også en fiendtlig holdning fra det offentlige til en viktig premissleverandør og tjenesteprodusent.

Bibbi driver Haugen barnehage på Askøy. Det er en liten barnehage. Hun startet den i 1997 i kjelleren i huset sitt, og den har Bibbi og mannen bygget videre ut. Noen ganger har de gått med underskudd, og noen ganger har

de gått med overskudd, men det er ikke da sånn at Bibbi er en profitør av vårt system. Hun var en av dem som var med og sørget for at vi på Askøy har fått full barnehagedekning.

Det er noe Stortinget bør merke seg, og jeg håper øg at regjeringen merker seg at det er veldig mange ute i det ganske land som driver gode barnehager, helt uavhengig av om det står en «p» eller en «k» bak dem i de forskjellige planene.

Kari-Anne Jønnes (H) [12:31:14]: Først vil jeg få takke for en god debatt. Takk til statsråden og alle som har deltatt med gode innlegg. Jeg setter stor pris på at vi kan ha gode debatter her i Stortinget der vi får fram meningsforskjeller, men også klarer å belyse viktige ting vi er enige om.

Så vil jeg si at nå bør jo alarmklokkene ringe hos alle private og ideelle barnehager i hele Norge, når statsråden vil gå bort fra likebehandling. Statsråden har bekreftet i dag at hun vil gå bort fra økonomisk likebehandling av private, ideelle og kommunale barnehager. Da blir mitt spørsmål: Hva mener statsråden når hun vil gå bort fra likebehandling av eier, men ha et likeverdig tilbud? Hvordan går det opp?

I et tidligere innlegg i dag viste statsråden til barnehagens betydning for grunnleggende ferdigheter. Alarmklokkene bør også ringe for alle som er opptatt av kunnskap, kompetanse, kvalitet og innhold i barnehagen, og hvor viktig barnehagen er for framtidens samfunn. Alarmklokkene bør også ringe hos alle vanlige folk, for barnehagen er viktig. Jeg frykter mange stengte dører i barnehager, for det er tross alt private og ideelle barnehager av ulik art – idrettsbarnehager, bondegårdsbarnehager, musikkbarnehager, kulturbarnehager – som bidrar til et mangfold og ikke minst fleksibilitet i barnehagetilbudet rundt omkring i hele landet. Jeg tror alarmklokkene allerede har ringt i Lundgaardsløkka barnehage, og der tror jeg ikke pedagogene får noe nytt arbeidsrom med det aller første. Jeg håper det, og jeg skal fortsette å jobbe for det, men jeg tror det ikke.

Jeg frykter for framtiden til vanlige folks barn, rett og slett helt vanlige barn og deres hverdag, når ideologi og troen på det offentliges fortreffelighet trumfer gode, varierte barnehagetilbud over hele landet.

Statsråd Tonje Brenna [12:33:58]: Jeg må si jeg synes det er rart at representanten Jønnes mener at alarmklokkene bør ringe fordi jeg har sagt at barnehager som har behov for flere ressurser, bør kunne få det gjennom finansieringssystemet vårt. Jeg synes det er rart at representanten Jønnes mener det er grunn til bekymring, eller at de ikke skal investere i byggene sine fordi jeg mener at en barnehage trenger noen flere pedagoger eller noe mer tilskudd for å drive et variert til-

bud, og at alarmklokkene skulle ringe av den grunn. Jeg mener det tvert imot er grunn til å tenke på den samme alarmklokken når vi har et finansieringssystem som gjør det dårligere for en del barnehager å drive nettopp barnehage, fordi oppkjøpene til de store kjedene, som er fullt lovlig, allikevel er det som legger premisset for hva det f.eks. koster å drive barnehage på bekostning av de små. Vi må ha et system som gjør at en barnehage kan være god uansett – enten den drives av Bibbi på Askøy eller av en stor barnehagekjede. Sånn er det ikke i dag.

La meg få si noen ord om innlegget til representanten Gulati, som er bekymret for pensjonstilskuddet. Han mener at fordi pensjonstilskuddet har vært for høyt og blitt tatt noe ned, noe som er påpekt av både den forrige regjeringen og denne, er det sånn at regjeringen har allergi mot private barnehager, og at vi heller burde si at vi er imot at de skal kunne drive videre. Hver eneste gang vi har denne debatten – og det er ikke sjelden – sier jeg at regjeringens mål er at private barnehager også skal være her i framtiden. De representerer et viktig tilbud for våre barn og familier i Norge, og målet er at det skal være bedre å drive privat barnehage med et oppdatert regelverk.

Jeg må si det er på grensen til konspiratorisk å mene at det er det samme som å ha et ønske om å legge det ned. Tvert imot: Det er kvaliteten som skal opp, ikke bar-

nehager som skal legges ned. Vi skal hegne om tilbudet og kvaliteten. Vi skal sørge for å finansiere kravene vi stiller, på en skikkelig måte, og vi skal sørge for at det blir mulig å drive, enten man driver i en stor eller liten kommune, et sted hvor det er dyrt å skaffe bygg eller rimeligere å skaffe bygg. Vi må ta vare på de barnehagene som er forskjellige, som representerer noe annet, og vi må sørge for at det ikke må være tvil, heller ikke blant de private barnehagene, om at det skal være mulig å drive godt i framtiden.

Jeg mener eksempelet fra Færder er godt. Der er én privat barnehage åpen om sommeren mens de kommunale barnehagene har stengt. Det betyr at det er opp til den private barnehagen å bestemme om denne kommunen har et tilbud i løpet av sommerferien. Det er jo nettopp dette vi vil til livs. Hvis det er behov for flere åpne barnehager i Færder i løpet av sommeren, vil vi at politikerne i Færder kommune skal kunne bestemme nettopp det. Det er demokratisk, det er bra for ungene, og det viser at vi også mener alvor når vi sier at vi må kunne styre pengene vi bevilger til barnehage, bedre.

Presidenten [12:37:04]: Debatten i sak nr. 4 er omme.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.37.

